

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

HÖG

GRUNDLAGD AF

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 28 NOVEMBER 1915.

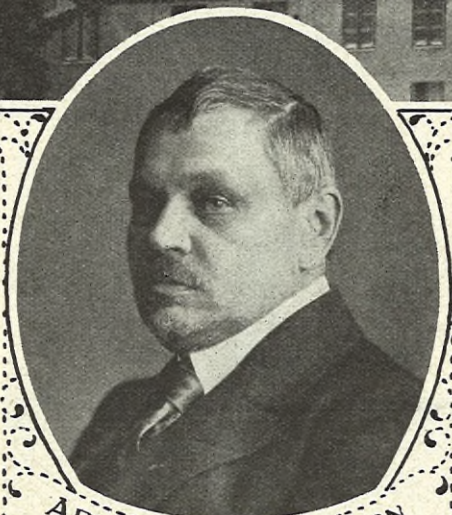
HUFVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.RED.-SEKRETERARE:
ELIN WAGNER.

STOCKHOLMS NYA RÅDHSUS.

DEN TREDJE DECEMBER KOMMER Stockholms nya rådhus att invigas. Efter fem års arbete står det väldiga komplexet färdigt utan och innan, och dess skapare, arkitekt Westman, och hans många medarbetare draga bort från den plats, som för dem nästan bör ha blifvit som ett hem och lämna rum för borgmästare och råd och hela det stora komplicerade maskineri, som sköter rättvisan i Stockholm.

Man kan inte annat än lyckönska de nynn-

ARKITEKT E. C. WESTMAN

flyttade, ty någon jämförelse kan inte göras mellan det forna tillståndet och den trefnad och komfort, som beredes i den nya estetiskt filltalande omgifningen.

Det nya rådhuset är en skönhet, som blommar i skuggan, d. v. s. på Kungsholmen och skuggan är polishuset. Bäst synes det f. ö. från Mälarfjärden. Men dess skapare har förstått att göra det så stolt och bredt och pampigt svenskt, att det icke far skada af sin grannes höga torn eller högre läge. Att rådhuset är byggt i Vasastil med sina trappgaf-

lar och sitt massiva, kopparkrönta torn, tycks vara fastslaget, förmodligen kommer det dock att visa sig en gång, att det är modernare än man nu medger och bär sin egen tids, sin egen mästares, märke. Det är af rödt tegel, tunt slammadt i gråhvit, och tegellakets långa obrutna ytor äro röda. Utsmyckningen är sparsam både in- och utvändigt och tillkommen mest efter den grundsatsen, att man har prydtt hvad som ändå måste finnas. Huvudingången som vetter åt Scheelegatan med Piperska muren midt emot, är krönt af Sankt Eriks bild. Därjämte förekommer Justitia med bindeln för ögat, och en del lämligen profana symboler för skilda slags laster och brott, som gärna leda till kontakt med den höga damen. Den skulptu-

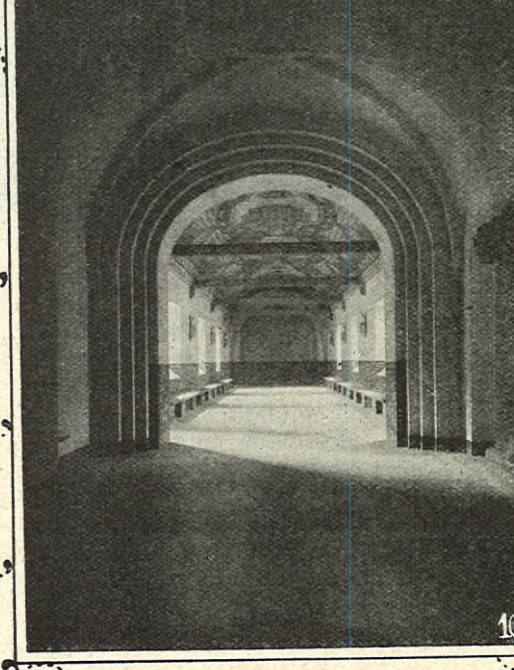
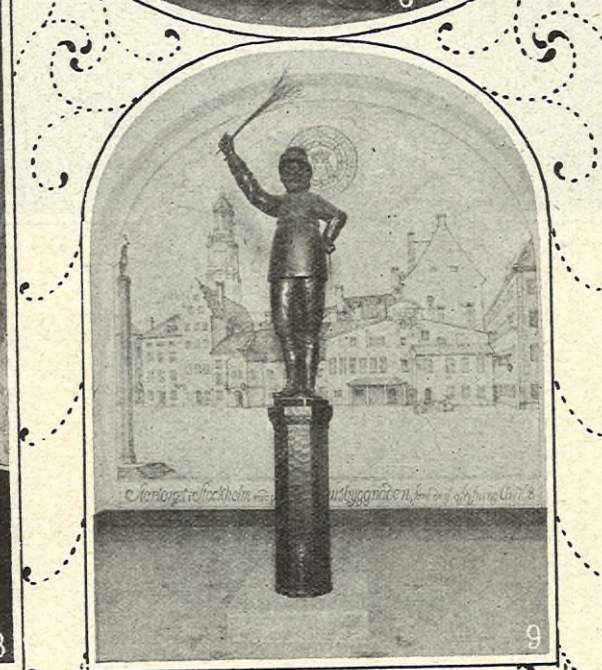
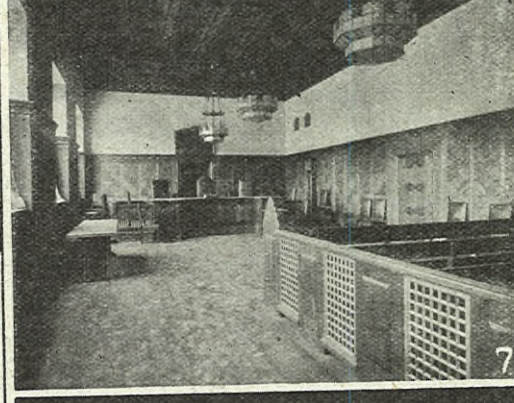
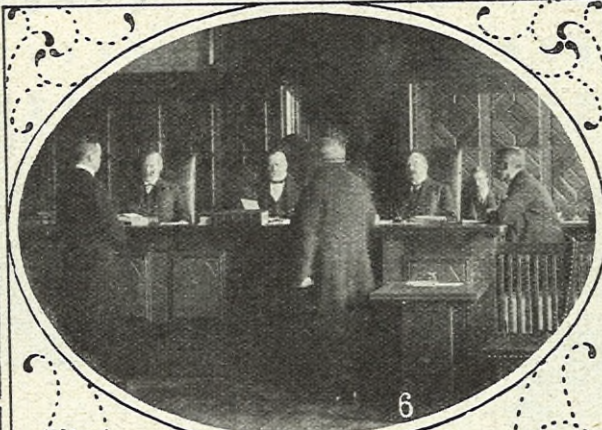
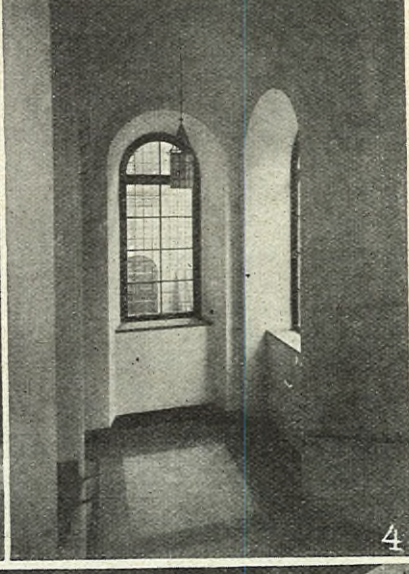
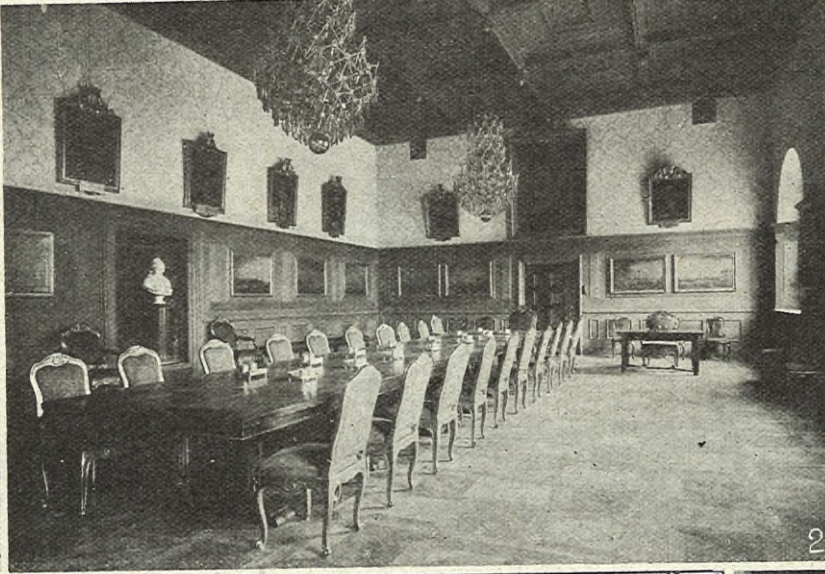
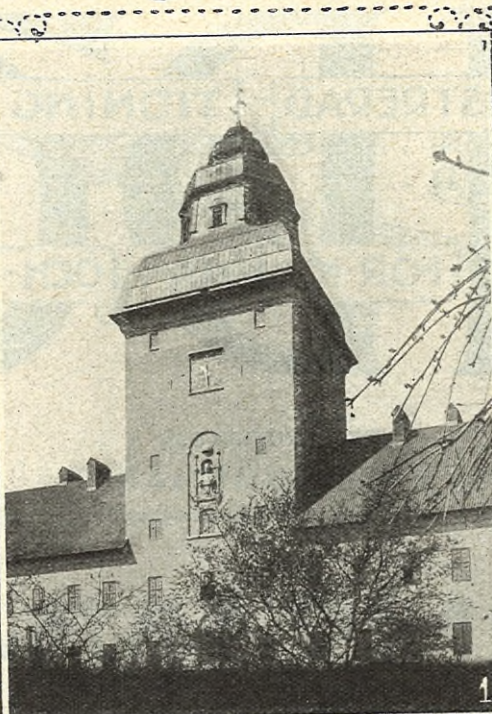
1. Rådhusornet. 2. Magistratens sal. 3. Den stora granitpelaren i hallen med uthuggna motiv ur Eddan. 4. Ett hörn i trappuppgången. 5. För-

rala utsmyckningen är till största del utförd af hr G. A. Sandberg och hans lärjungar.

I hallen träder man under låga hvita hvalf, som ge en gammalsvensk stämning. En kolossal granitpelare, gröfre än den gröfsta ek, tyckes uppbära hela huset. Den är prydd med skulpturer i relief med motiv ur Eddan.

Rådsturättens olika afdelningar med sessionssalar och förmak ligga placerade dels i bottenvåningen dels 1 tr. upp. De äro hållna i en något tung massiv stil, som det sig bör, med dekorativa domaresäten och särskilda parkettplatser för åhörarna. Praktfulla äro framför allt Förmyndarekammaren med ett kassahvalf, som det behöfves tre män och tre nycklar för att öppna, och sessionssalen för sjörätt och konkurser, hvilken senare man

myndarkammaren. 6. Domstolssession i 7-de afdelningen. 7. En sessionssal. 8. Parti af vigselrummet. 9. "Koppar-Matte". 10. Stora Galleriet.

nalkas genom korridorer, tapetserade med konkursstämningar.

Magistratens plenisal är ett väldigt rum, högt i tak, ekpanelad och med kassett-tak i ek. Kring väggarna sitta omkring Carl XIII och Carl XIV Stockholms öfverståhållare. De gamla stolarna ha blifvit förgyllda och klädda med tyg från Handarbetets vänner, som gjort större delen af det textila arbetet, medan Hemslöjden levererat resten. Invid magistratssalen ligger vigselrummet, hvars utsmyckning liksom större delen af den murala utförts af Fabian Månsson och hans lärjungar. Under ett solkrönt tempel, dit en hind med silfverbjällra och en hjort tvekannde styra kosan, sitter vigselförrättaren vid ett ekbord. Intill ligger den prydliga Rosenkammaren som, li olikhet med den forna tortyrkammaren på slottet förljånar sitt namn och är afsedd som ett slags väntrum för brudpar och vittnen.

Öfverallt i rådhuset lägger man märke till armaturen, hufvudsakligen ny och ritad å arkitektkontoret. De kolossala tunga kronorna äro borta, allt är lätt och graciöst och smälter ändå harmoniskt samman med det hela.

Hvad jag minns om Viktor Rydberg.

Några erinringar af fil. dr GUSTAF MEYER.

VID EN SUPÉ HOS EN I STOCKHOLM bosatt värmlandsfamilj blef jag bekant med bokförläggaren Oscar Lamm, som föreslog, att vi gemensamt borde utgifva ett Litterärt Album. Jag samtyckte och började genast muntligen och skriftligen underhandla med våra ryktbaraste skriftställare samt rönste mycket tillmötesgående.

Konung Oscar förklarade visserligen helt blygsamt, att han ej vågade låta inränga sig bland de "stora" författarne, men lofvade dock till sist att lämna ett poem från "den lyckligaste tiden af mitt lif". Det blef "Rolandseck" — ett minne från förlofnings-tiden med den vackra prinsessan Sofia af Nassau.

Särskildt var Viktor Rydberg älskvärd. Ehuru vi aldrig personligen sammanträffat, utspann sig mellan oss en liflig brefväxling, hvarvid han helt vänligt propo- nerade tillägnas bortläggande. Han umgicks den tiden förtroligt i en familj, som var befryndad med mig. Dottern i detta gästfria och intelligentia hem, en förtjusande ung flicka, borttrycktes tidigt af döden. Där om skrifver han:

"Ofta har jag suttit bredvid henne, den ljuslockiga, förgätmigejblickande M., och beundrande fört handen genom hennes finspunna solskimrande hår och sett henne in i de vackra ögonen, som redan i lifstiden speglade en annan värld..."

Angående det utlofvade manuskriftet, om hvars art jag var alldeles okunnig, skrifver han bland annat:

Gifve nu Gud, att jag snart finge tid att följa mina ingifvelser i och för den dikt, som du vill hedra med en plats i "Litterärt Album". Ingifvelser har jag många, som besöka mig de stun-

Nobelpristagaren i kemi 1914 professor Richards.

Nobelpristagaren i kemi 1915, professor R. Willstetter.

Våra Nobelpris.

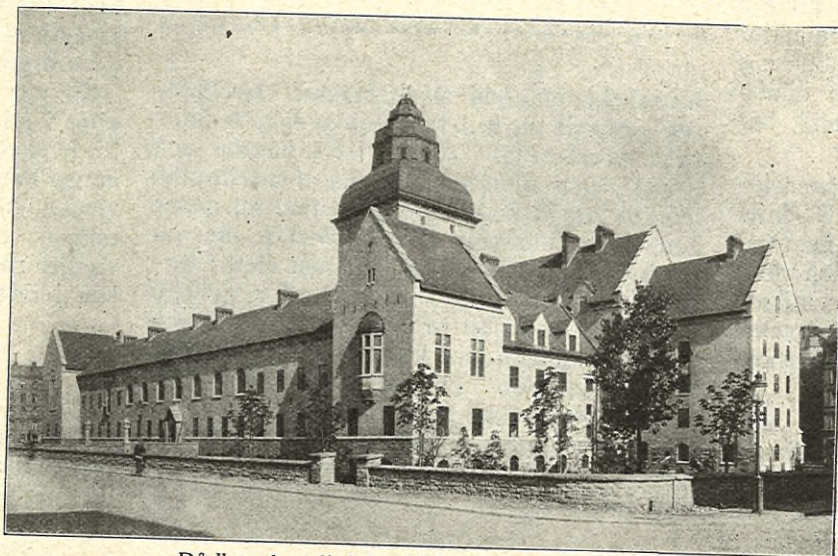
NOBELPRISTAGARNA ÄRO I ÅR fler än vanligt, enär fjolårets pris utdelas nu samtidigt med detta års. För dagen meddela vi porträtt af två kemipristagare professor T. W. Richards som af Vetenskapsakademien tillerkänts priset för 1914 och professor R. Willstetter från Tyskland, som erhåller priset för i år.

Professor Richards som är knuten till det berömda Harvarduniversitetet, har länge studerat och äfven hållit föreläsningar vid tyska universitet. Hans hufvudarbete bär titeln Experimentella undersökningar öfver atomvikter, men hans vidlyftiga produktion omfattar ett par hundra afhandlingar i kemiska och fysiska ämnen.

Den tyske pristagaren, professor Richard Willstetter har vunnit sin berömmelse på färg- och näringsstoffernas område och hör till de vetenskapsmän, som Tyskland nu mobiliserat för att göra den tyska industrien duglig att möta de svårigheter bristen på vissa slags råämnen medföra.

Han är medlem af kejsarliga institutet för kemi i Berlin-Dahlem, den vetenskapliga stad som motsvarar vår inhemska vid Frescati. Han har utgifvit arbeten om alkaloider, anilinfärgstoffer, cykliska kolväten, pigment, blodfärgstoffer och klorofyll.

Fysikpriset för 1914 har gifvits till professor M. v. Laue för hans epokgörande forskningar i röntgenologi. Det för 1915 har delats mellan professorn i Leeds W. H. Bragg och hans son W. L. Bragg, Cambridge, för upptäckter, som också äro gjorda inom radiologiens och röntgenologiens vida forskningsfält.

Rådhuset sedt från Söder. W. Lamm foto.

der, jag får vara ensam, som egga, elda och glädja mig; men icke en bland hundra får jag tid att gifva form på papperet, ehuru de redan ha form, ända in i enskildheterna, uti min fantasi...

Från vår gemensamme vän Edvard Bäckström har jag haft ett par vänliga bref. Ännu har jag ej hunnit läsa hans "Dagvard Frey", men styckets första sida var lika inbjudande som Vignolas port och den Farnesiska trappterrassen, när man vill vandra upp på Palatinen. Diktens sista sida visade mig, liksom Palatium, en grusad värld..."

Det roade Viktor Rydberg mycket, då jag längre fram berättade honom om mitt besök hos Edvard Bäckström, omedelbart innan denne skulle begifva sig till Dramatiska teatern för att bevista premiären af det stora sorgespelet.

"Jag har arbetat på det i tio år," yttrade han. "Det är mitt lifsverk, som det nu gäller."

"Nå, lycka till då!" sade jag, just som vi skulle gå.

"Är du tokig, som säger så!" ropade skalden. "Vet du inte, att det bådar ofärd?"

"Inte kan väl du tro på sådant skrock?"

"Det gör detsamma, hvad jag tror! Nu blir jag orolig hela kvällen. Hvarför skulle du komma hit och ställa till ett sådant spektakel? Ja, nu finns det bara ett sätt..."

Vid dessa ord drog han frackskörten åt sidan.

"Ge mig nu en spark!"

Jag vidrörde med låspelsen helt lätt den åsyftade kroppsdelen.

"Duger inte! Kläm till så det känns!"

Denna gång gjorde jag mitt bästa, så att vännen Edvard ropade "aj!"

"Se så, nu ska vi hoppas att oturen är häfd. Kom nu, så ge vi oss af!"

Några timmar senare återsåg jag författaren strålände glad mellan ruinerna af Wendens slott, som i slutakten sprängts i luften. Han hyllades med stormande bifallsrop af publiken. Stycket nådde dock endast en succés d'estime. Min lyckospark måtte aningen ej varit nog kraftig eller ock felaktigt applicerad! — — —

— — — En dag mottog jag ett stort konvolut med Göteborgs poststämpel. Det innehöll ett af skaldens yppersta mästerverk "Prometeus och Ahasverus", hvilket, liksom sedermera "Grottesången", åtminstone delvis, utgör ett inlägg i fidens mest brännande sociala frågor och bär vittne om Viktor Rydbergs ädla humanitet och djupa medkänsla för den samhällsklass, som mer än andra "bär dagens tunga och hefta".

Intet bref medföljde — endast på titelbladet en tillägnan: "Till Gustaf Meyer af Viktor Rydberg", hvarför jag kände mig lika tacksam som smickrad. Jag utfalade min förljusning öfver dikten och bad honom själf bestämma sitt honorar. Det ädelmodiga svaret lydde: "jag önskar intet dylikt. Poemet är skrifvet uteslutande i afsikt att vara en minnesgåfva åt dig, min nyförvärfvade vän."

Tyvär är denna skaldens för mig så värdefulla handskrift ej mer i min ägo. Förläggaren bad att få låna hem den till påseende och återlämnade den ej, trots upprepad anhållan. Likväl var det öfverenskommet, att jag skulle få behålla alla manuskriften, med undantag af ko-

Låt kemiskt tvätta och pråsa Edra kostymer hos oss och Ni blir belånen.

Örgryte Kemiska
Tvätt- och Färgeri Aktiebolag Göteborg

KLIPPAN.
Modernaste Finpappersbruk.

Specialiteter:
Finare Post-, Skrif-, Kopia- och Tryckpapper samt kartong.
Idans textpapper tillverkas af Klippan

ning Oscars, hvilket förläggaren förbehållit sig.

Hvem hälst, som innehar originalet till "Prometeus och Ahasverus" må emellertid veta, att det är orättfånget gods, så mycket mer som Rydberg, enligt sin egen uppgift, dikta skaldestycket som en "minnesgåfva" åt mig.

Något honorar erhöj jag dessutom aldrig för "Litterärt Album". Det gick som med Faraos sju feta nöter: den stora förtjänsten på första årgången och den lilla vinsten på den andra uppslukades af de betydande förlusterna på tredje och fjärde.

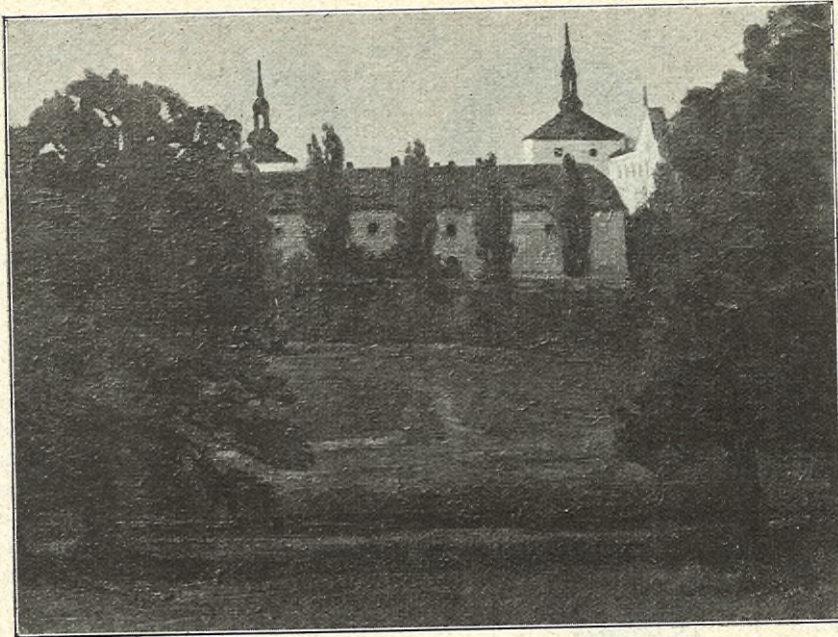
Hvad jag nyss nämnt, vittnar bäst om Viktor Rydbergs gränslösa oegennyttia, så mycket mer som skalden denna tidpunkt af sitt lif endast var den obemedlade litteratören, hvilken lefde blott af sin penna. Jag skickade emellertid å förläggarens vägnar ett rätt ordentligt honorar, hvarmed författaren förklarade sig mycket belåten.

I augusti 1877 gjorde jag en resa till Göteborg och uppsökte då enligt löfte Viktor Rydberg i hans bostad. Det var långt lidet på förmiddagen, när jag knackade på hans dörr, men det oaktaadt var morgontoaletten långt ifrån fullbordad, och de intelligenta anletsdragen, som jag nu för första gången skådade, hade ett ytterst exalteradt uttryck. Till en början föreföll han en smula vresig och yttrade fämligen skarpt: "Jag tar inte emot visiter så tidigt på dagen." Men då jag nämnt mitt namn, blef han alldeles som förvandlad. "Hjärligt välkommen, jag har länge önskat göra din personliga bekantskap", ropade han, tog mig därefter om lifvet och snurrade mig flera gånger rundt omkring på golfvet. Därefter drog han mig ned i en soffa och lade armen om min skuldra. "Du kommer i en god stund," sade han, "jag känner mig lycklig, ty jag har i natt skrivit något som duger. Du vet kanske, att jag har fått i uppdrag att författa orden till promotionskantaten vid jubelfesten i Uppsala, där jag själf skall promoveras. Men det ville rakt inte gå. Jag kunde omöjligt få fatt i någon idé och var fast besluten att be Wirsén åtaga sig saken. Då kom helt plötsligt ingifvelsen. Israeliternas ökenfärd, skildrad af deras egna store siare, erbjöd ju ett det stämningfullaste motiv. Jämförelsepunkter med människolifvet i våra dagar erbjödo sig själfmant. I ett ögonblick stod hela dikten klar för mig, och i natt, just i natt, har jag fullbordat den. Vill du höra?"

Mången gång har jag lyssnat till framstående deklamatorer, som föredragit detta Viktor Rydbergs största snilleverk; men aldrig har det hänfört mig så, som den gången. Visserligen ägde stämman ej någon vidare klang, men han läste under intrycket af en omedelbar ingifvelse, och ögonen strålade af snille och inspiration...

Sista gången jag sammanträffade med Viktor Rydberg, bodde han på Heleneborg, långt borta på Södermalm, i Stockholm. Stället såg en smula gammalmodigt ut, men var omgifvet af en vacker trädgård.

Han hade just avslutat det dystra, djupa

Sommardag vid Tyresö. Efter oljemålning af M. Taube.

M. Taubes utställning för Landstormen.

ATTIAS TAUBE, Vår kände och begåfvade skådespelare från Intima Teatern, är inte amatör som målare, fast åtskilliga af våra amatör-konstrecensenter inbilla sig det — han har en rätt grundlig målareuppsöstran bakom sig, har fått sin första utbildning vid Köpenhamns Akademi, har studerat i utlandet, och flera af hans bästa saker äro inköpta af den kände danske konstmeccenaten Rosenörn-Lehn.

Nu har M. Taube — frikostigt nog i dessa för konstnärer så dåliga tider — lämnat en eller ett par somrars arbete till Landstormarnas lotteri, som inte får mindre än 70 procent af behållningen, och dessa taflo, ett sextiotal, hufvudsakligen Tyresö-motiv, utställas Regeringsgatan 9, (Fri entré.)

Inför dessa soliga landskap och aftnar med speglade moln öfver stränderna andas man verkligen så mycket friare, om man nyligen tvungits bada i någon af de allra nyaste s. k. färgsymfonier, där mer eller mindre litterära vidunder förringa konstnötningen. Bland M. Taubes taflo finnas verkliga små mästerverk, och alldeles fränsedt det vackra ändamålet med utställningen kan den stå för sig som konstutställning. Vinsternas konstvärde är f. ö. censureradt af Kungl. Akademien för de fria konsterna. Och om nu hvar och en, som burit försvarsknapp, kan bestämma sig för att köpa en loff, så går allt åt redan i morgon — de skola visserligen inte bäras utanpå, hvilket kanske är ett aber, men man kan i stället få en riktigt vacker taflo, föreställande en bit af det så älskade fosterlandet för sin tvåkrona.

NILS WILHELM LUNDH.

.....

filosofiskt anlagda skaldestycket "Grubblaren", afsedt att inflyta i det af mig redigerade praktverket "Album för Litteratur och Konst", och öfverlämnade nu manuskriptet. Då jag tog afsked, inbjöd han mig att under sommaren tillbringa ett par veckor ute vid Djursholm på "Ekeliden", dit han stod i begrepp att afflytta. Det var ett högeligen lockande anbud att få komma i så nära och dagligt umgänge med en man, hvilken jag så högt beundrade och hvilkens personlighet var så alltigenom sympatisk. Men en utländsk resa upptog min tid just den sommaren, och Viktor Rydberg återsåg jag aldrig mer.

Novemberfärg.

BLAND DE ATTRAKTIONER, som Köpenhamn har att bjuda i dessa dagar, finns en hvilken jag skulle vilja utmärka med tre stjärnor. Och den konkurrerar dessutom hvarken med teatrar eller varietéer, ty den måste ses före kl. 5 e. m., och hälst en klar dag.

Det är bokskogen i november.

Hvad för slag? Skogen? Den består väl vid det här laget bara af skelett!

Ja, det var också min invändning till den danske tillskyndare, som en välsignad förmiddag lockade mig att anslå ett par timmar till en spårvagnsresa ut till Charlottenlund.

Efter den relativt enformiga färden efter den

färdbebyggda Strandvejen ut till Hellerup, sporadiskt upplifvad af de plötsliga utblickarna öfver Sundet, väntade en verklig öfverraskning. Den högstammiga, härliga bokskogen kring slottet hade ännu inte fällt sin löfskrud! Den står ännu i nästan hela senseptembers färgprakt!

Det är en syn, som en målare skulle återge! De rödgylne trädresarna, bland hvilka en och annan enstaka alm eller ek sträcker ut sina kala grenar som för att varnande påminna om, att dödens årstid redan är inne. Den mörkröda löfmatta, som täcker marken som confettiregnet efter en fauners och dryaders höstkarneval. Allt detta flammande, blödande och hektiska lif midt i dödens stillhet, kring bommade paviljonger och stängda fönsterluckor, under en hög och isig klarblå himmelskupa, som ger sin ton äfven åt den glimmande vattenvidden. Jag försäkrar att det är någonting att se; och de hvita villorna med sina platta tak skämma inte färgsymfonien.

En kuststräcka, som presenterar sig på detta sätt en månad före jul, den kan verkligen ha vissa anspråk på namnet Nordens Riviera.

Man förstår inför detta, hvarför Skoven kommit att betyda så ofantligt mycket för Köpenhamns befolkning, blifvit det ständigt hägrande söndagsparadis för alla i halfmiljonstadens gråa, soliga och öfverbefolkade arbetarkvarter. Man anar hur den blifvit en sådan inspirationskälla för dansk dikt och konst, hur den släktled efter släktled kommit att färga af sig på folkets kynne, på dess drömmar och erotik.

Ett par rådjur teckna sina graciösa silhuetter i allén upp mot det hvita slottet, utanför hvilket popplarna stå som skyltvakter, och dansa bort på lätta klöfvar i den röda skymningen under trädskronorna. Det blir åter alldeles stilla, men för mitt öra ringer en vacker rad af en poet, hvars namn jag glömt: Her blöder Danmarks gamle Elskerhæerte...

ARTUR MOLLER.

SÅ VET,

o älskade, det var för dig en gång min lyra strängades och sången klang, men ock för dig, o älskade, min sång en gång förstummades, när strängen sprang.

HALVAR HEJDE.

Pröfva **Tuppens Zephyr**

och Ni köper ingen annan.

CEREBOS SALT

kan användas till sista kornet — det håller sig fint och torrt.

Två noveller af Emmy Gustaf-Janson.

I. BLINDBOCKSLEKEN.

FORSKNINGSEXPEDITIONEN SOM MÖdosamt banade sig väg genom Central-Afrikas urskogar hade slagit läger för natten på stranden af en flod. Tälten blefvo uppsatta, ledare, vägvisare och bärare voro alla angelägna att få sofva efter dagens arbete, om nu sömn var möjlig en natt lik denna. En storm var i annalkande, ett af dessa häftiga oväder, som föregå ett tropiskt regn, så vanligt i dessa regnrika trakter. Man hade varnat förebudet i de upptornade molnmassorna, genomskurna af hvita blixlar, hvilka skarpt afspeglades i flodens svartnande vatten, och skyndat söka skydd under de fladdrande fältdukarna.

Doktor Verles, entomologen, satt ensam i sitt fält och stirrade in i ljuslågan, som flämtade för luftdraget, under det han med ringa framgång sökte hålla moskitos och andra luftens bevingade plågoandar på afstånd genom kraftigt bolmande drag på sin pipa.

Han tänkte på sin hustru och hemmet uppe i norden, som han lämnat för tre månader sedan.

Utanför hördes nu stormen gå till anfall mot trädjälarna. Den skakade deras väldiga kronor i ett första våldsamt kramande grepp, och löfvens prassel ljud därvid som en smattrande fanfar. Signalen följdes af en orgie af hvinande, ljufande, suckande, stönande ljud, som plötsligt förstummades, liksom utplånades af en bedöfvande åskskräll, hvars rullande tonvägor kom marken att skälfa.

Doktor Verles kastade en pröfvande blick kring fältet. Det tycktes stå stadigt. Han måttade ett knytnäslag åt en jättelik skalbagge, som, lockad af ljuset, kretsade kring i allt trängre ringar och ursinnigt anföll hans ansikte. Så fördjupade han sig åter i de bilder från hemmet, hans fantasi framtröllade.

"En vinterdag i vinterlandet... snö på marken, hvita hustak, rimfrostklädda träd... Och där går hon mellan nyppskottade drivor, klädd i pampuscher och pälsverk, min lilla hustru, min vackra flicka! Om jag kunde nå henne i mina tankar? Hvad har hon för sig manne? Promenerar lillen i parken, springer i butiker, på visiter... Och när det blir kväll, som här nu, sitter hon vid barnets säng och sjunger det i sömn. Helt säkert. Ännu har hon nog inte lagt bort den vanan, min egen älskade lilla toka! Och lätt är det väl inte heller — ungen har ju blifvit bortskämd så det förstår." — — —

Åter ljud en förintande skräll, hvilken liksom strök ett streck öfver hela den öfriga tonskalan. Därpå lät det som om en muskötsalva aflossats fält invid hans öra, eller en rad af föta explosioner följt. En af trädjälarna i skogen hade träffats af blixten och störtade, dragande med sig sina grannar i ett brus af knakande och brakande grenar och med ett dån som af en jordbävning, när den tog mark.

Doktorn undrade ett ögonblick, om lägret nåtts af omstörtningen därute, men när ingenting nytt förnams, slog han sig åter till ro. Inom ljuskretsen varseblef han en här af myror i slutet trupp marschera upp mot hans tallrik, där kvarlevorna efter aftonmåltiden lockade. Han såg cikadorna närma sig samt anade snarare än förnam deras gnisslande, intensivt irriterande läte genom stormens fulltoniga orkesterprestationer. Så slöt han ögonen för att slippa se; han gjorde sig döf

för alla ljud, oemottaglig för alla intryck från yttrevärlden. Hans tankar sökte sig åter väg till det fjärran hemmet, där han lämnat sin hustru och sin lille son.

Han inbillade sig kunna se dem, han frambesvor hustruns bild för sin inre syn och tyckte han kom henne nära.

"När pojken somnat," tänkte han, "sitter Linda kvar i barnkammaren, som för att vakta hans sömn. Hon flyttar sig till bordet med lampan och tar fram sitt broderi. — Om jag nu också kunde se, hvad hon tänker!"

Det slog honom plötsligt, att om den saken förmådde han icke bilda sig den aflägsnaste föreställning. Tänkte hon på honom? Och hvad? Väl icke på hans vandringar, hans dagliga sysselsättning, hans forskning? Nej, han hade aldrig kunnat väcka hennes intresse för sitt arbete. Hon visade till och med en i ögonen fallande motvilja därför. Hans dyrbara insektsamling kallade hon för skräp. De underbaraste skalbaggar, skiftande i alla regnbågens färger, glänsande som sagolika ädelstenar, de skönaste fjärilar med vingar fullströdda af guldstoff, praktfullt tecknade, skimrande likt drömda underverk, benämnde hon krypp, när hon icke rent ut sade ohyra. — Aldrig delade hon hans intressen. Allt som var hans: forskarlusten, arbetsglädjen, den starka känslan för skapelsens under, för lifvets växling och mångfald, där den uppenbarade sig i arter af alla slag, i former, i färger utan tal var för henne främmande mark, okänt land, dit ingen upptäcktslust, icke ens nyfikenhetens, dref henne att intränga. Hon stängde sig själf ute från hans värld. Men gjorde icke han detsamma, när det gällde hennes? Forskade han väl efter, hvad den dolde? Föll det honom in att tänka på hennes önskemål eller böjelser, hennes sysselsättningar och nöjen? Frågade han någonsin efter den sista romanen eller aftonens premiär?

Ett nytt ljud fångade doktors uppmärksamhet. Det var icke längre åskdundrets bedöfvande skrällar eller brakets af fallande träd. Det ljud som rytande brottsjöars anlopp mot klippiga stränder, som svallvägors dån eller brusat af ett mäktigt vattenfall.

"Regnet har börjat", tänkte han.

Ett skyfall öppnade sina slussar och störtade floder af vatten öfver urskogen. Det smattrade och trummade mot fältduken, det risslade och skvalade öfver marken och sökte sig väg i tusende bäckar och rännilar. Doktorn tyckte, att allting flöt av väta. Han lade upp fötterna på en fällstol och fortsatte sina funderingar, knöt samman tråden, just där den blifvit afsliten.

"Det ligger mer än en världsdel mellan oss," tänkte han. "Hvad vet jag egentligen om henne? Känner jag något af hennes verkliga jag? En liten söt och vänlig varelse kommer hon till mig, smyger i min famn, ler och jollrar, när jag har tid till lek och prat; drar sig bort med den trumpna och besvikna minen hos ett barn, som gått miste om ett väntadt nöje, när arbetet kallar mig. Det är uttrycket jag ser — hvad som framkallar det vet jag inte, brukar inte heller fråga därefter. Ingenting anar jag om det som rör sig på djupet. Kanske finnas där också urskogar, outforskade som denna, fyllda af sjudande lif, af hemlighetsfulla rörelser... måhända stora ödevidder äfven, obrukad mark, som ingen brytt sig om att taga vara på. Stackars min lilla hustru, ensam är du, när jag är borta, ensam när jag är hemma... Själff går jag här som en blindbock. Med förbundna ögon famlar jag efter min käraste,

ropar hennes namn och hör som svar ett gäckande skratt af en främmande röst..."

Doktorn spratt till. Det blef med ens så stilla.

Regnet hade upphört. Öfver urskogen, nyss så våldsamt upprörd, sänkte sig en välgörande, mild och försonande tystnad, i hvilken låg läkedom och tröst.

I fältet, där den ensamme mannen satt vid sin slocknande pipa, hördes ingenting annat än insekternas entoniga surr. Ljuset hade brunnit ned i staken; en sista uppflammande eldtunga svedde vingarna på en nattfjäril, som envist kretsat kring dess lockande och därande låga.

En vinterafton i ett snötäckt land, kall, klar, stjärnljus. I ett väl ombonat rum sof en liten gosse barnets lugna sömn under moderns vakande ögon. Stillhet och ro, ostörd hvila låg som ett mjukt, varmt täcke öfver det hela. Tystnaden var så djup, att den hördes.

Så reste sig modern sakta från sin plats och smög på få fram till fönstret, som öppnade en vidsträckt utsikt öfver den mörkblå, gnistrande stjärnrymden. Hon blef stående med blicken borta i Vintergatans hvita ljusväg.

"Samma stjärnor lysa ändå öfver oss båda," tänkte hon. "Ack nej," slog det henne strax. "Det kan ju inte vara sant. Inte ens det... Inte ens det!" upprepade hon och vände sig från fönstret. Hennes blick gled öfver rummet och stannade vid det sofvande barnet. Hon lyssnade spändt. Jo, han andades lugnt och jämnt. Tyst smög hon ut och stängde dörren bakom sig.

Hon gick genom den mörka, tomma väningen, som såg öfvergifven, nästan obebodd ut, och stannade först i mannens rum, där hon fände ljus.

Tankar och minnen störtade öfver henne. Hon började vandra fram och tillbaka på golvet, gjorde en krök kring det stora skrifbordet, vände vid väggen, där böckerna stodo i föta rader från golf till tak, sneddade öfver rummets längdriktning och stannade plötsligt framför de stora massiva ekskåpen, där insektsamlingarna förvarades. Hennes blick blef hätsk.

"Det är ert fel alltsammans," tänkte hon. "För er skull öfverger han hustru och barn och beger sig till främmande länder och vilda ödemarker, vandrar sig trött, mödar sig, söker sig sjuk... bara för några usla flygfäns skull. Så många försakelser, så mycket arbete, så många tusende sinom tusende steg för att finna bobbor och mal, samla dem, bevara dem, sätta upp dem på nålar, ge dem nummer och namn, klistra etikett på dem... Så idiotiskt — då här finns ett så rikt lefvande lif rundt omkring, som sjunger i alla pulsar, klappar med hvarit människohjärta, och som är så mycket roligare och värdefullare än allt hvad han kan hitta på i sin afrikanska urskog! Och alltsammans har han alldeles inpå sig, bara att gripa och njuta..."

Hon knöt sin lilla hand och skakade den framför de stängda skåpdörrarna.

"Det är ert fel!" upprepade hon. "Och ert!" Nu flög hennes blick öfver bokhyllornas välordnade rader af digra folianter. "Ni gamla dumma böcker med er grå lärdom, som intet har med lifvet att skaffa, inte annat än att kloroformera det, sätta upp det på kartong och stoppa in det i fack. Oh, jag hatar er — hatar er som jag älskar honom..."

Tyst! Var det inte barnet som grät? Hon

blef stående ett ögonblick med lyssnande hållning. Så gick hon snabbt och lyst genom rummen tillbaka till barnkammaren. Vid gossens säng stannade hon och böjde sig orolig öfver den lille. Nej, han sof, alljämt, hade icke ens rört sig. Modern lät sitt hufvud sjunka ned mot hans kudde. Hennes ögon fylldes med tårar, de droppade sakta en för en ned i barnets ljusa lockar.

"Ack," tänkte hon, "ack, du pilten min, om far kunde sätta etikett på oss två också, om han kunde inränga oss under en viss klass eller ordning eller art, eller hvad det heter, då skulle han kanske tycka, att vi vore intressanta med och bry sig om oss och stanna hos oss. Men nu är den saken nog inte så lätt, du gossen min, och därför går han långa vägar för att söka annat, som duger bättre. Och här få vi sitta i ensamheten. — Så långt, långt borta han är! Jag kan inte nå honom, hur gärna jag ville. Och han inte mig! Det är som i den gamla blindbocksleken, där man springer åt hvar sitt håll med förbundna ögon och ropar: Här är jag — hvar är du? — och aldrig finner hvarandra..."

II.

FANTASIENS KUNGBARN.

JAG HÖRDE EN GÅNG BERATTAS OM en liten sömmerska, som satt i sitt torftiga rum och sydde dag ut och dag in. Omkring henne grinade fattigdomen, som tryckt sin grofva och osköna stämpel på allt, men hon märkte det icke. Under det hennes flitiga fingrar förde nålen fram och tillbaka, upp och ned, gingo tankarna sina egna vägar. De framtröllade för hennes syn den härligaste trädgård, där rosorna blommade i oanad rikedom, där alla slags växter grönskade och träden höljdes i ett skimrande flor af blom eller dignade under gyllne frukter. Och så verklig var den underbara trädgården för henne, att hon tyckte sig lustvandrade på dess sandade gångar, inandas blommornas doft och med blicken smeka hvar spirande blad, hvar svällande knopp, hvar rodnande frukt. Och hon var lycklig.

Det hör till historien, att den lilla fattiga sömmerskan en vacker dag kom i besittning af eget hem med en stor, rik och fin trädgård.

— Så synd, tänkte jag, när jag hört slutet på berättelsen. — Hvilken skada att få sin drömda lustgård omplanterad i jordens mull! Aldrig mer blir den så helt och fullt hennes egen som förr, aldrig skall hon så starkt och rikt kunna njuta af dess forna härlighet, där hon nu med säkra fötter trampar fram på de kraftade sandgångarna och sträcker sina händer efter blommorna för att bryta dem eller efter frukterna för att borra sina tänder i dess gyllne skal. Ack, hvad hon förlorade på bytet! — — —

Jag vet en annan liten sömmerska... Lifvet varierar just inte alltid sina ämnen, fast människorna fordra, att dikten skall göra det. Men nu är detta ingen dikt, och därför betyder det inte så mycket. Det var alltså en sömmerska. När hon satt i sin torftiga kammar — fortfarande! eller var det en modern ateljé? — och sydde på den dyrbara och skimrande dräkt, som skulle pryda en firad skönhet på säsongens förnämsta bal, då såg hon i en vision all festens prakt och ståt draga förbi sin syn, de vackra damerna, de ståtliga kavaljererna, alla de bländande ljusen i kristallkronorna, de prunkande blommorna... Och hon förnam den mest bedärande musik smeka sitt öra. Den lilla sömmerskan njöt af all härligheten, som om hon ägt den, och det gjorde hon ju också.

Men den firade skönheten gick på balen i

sin dyrbara klänning och med för trånga skor. Hon upptäckte strax att hennes bästa väninna bar en vackrare skrud än hon, tyckte att kavaljererna sade idel fadaiser, fann anordningarna misslyckade och musiken jämerlig. Men det visste inte sömmerskan.

Hon hade just börjat med en vårkostym till en annan rik och förnäm dam, och därvid sysslade hennes fantasi med all vårens lust och trolska tjusning. Hon såg sig själf, iförd den vackra, mjuka dräkten, vandra fram öfver en slingrande skogsstig, hon såg snön smälta på berg och kullar och i tusende muntert risslande bäckar söka sig väg utför sluttningar och stup. Hon såg solen lysa mellan knoppande träd och hörde fåglarna sjunga.

Sommaren kom till den lilla drömmerskan med den första ljusa, lätta sommarklänningen. Med hvar stegn sydde hon in muntra lekar och klingande skraff. I tankarna dansade hon kring majstången med sin hjärtvän och svängde ystert om i takt till musiken från fiol och handklaver.

Den hvita bomullsklänningen med blå sjömanskrage förde henne ut på segeltur. Vid rodet satt en ung man, solbränd och käck, och log mot henne med spelande ögon och hvita tänder. Hon såg vida, glimmande fjärdar i soldis och kände saltskummet fukta kinder och panna. Och hon jublade. — —

Det är inte troligt att någon sagans prins kommer också till henne för att föra henne bort till lysande fester, till prakt och glans, skogspromenader och segelturer, lek och ras. Men hvad gör det? Hon behöfver det icke. Hon är rik och lycklig. Af lifvets lust bär hon mer inom sig, än lifvet själf någonsin kan bjuda henne. — — —

Jag minns från lång tid tillbaka två små flickor, systrar, hvilka bodde i en vindskupa i ett gammalt hus i staden. Deras mor var en fattig änka, som försörjde sig och dem genom att gå bort på arbete om dagarna.

Familjen hade, som frasen oföränderlig lyder, sett bättre dagar, men nu fanns icke mycket kvar af det forna välståndet. Hemmet var fattigt, tillgångarna voro knappa, och anspråken fingo bli därefter. Men det bekymrade icke flickorna, de lefde i rikedom och öfverflöd och behöfde aldrig fråga efter, hvad de kostade på sig.

Från fars tid, som de kallade den tidigare epoken af sitt lif, hade de i behåll en del illa medfarna böcker, som varit för obetydliga att komma med i den stora förskingringen. Dessa läste barnen på lediga stunder från pärm till pärm, om och om igen. Det var gamla hederliga berättelser, mest öfversättningar från engelska missromaner. De kunde varit sämre — bättre också förstås, egentligen var det inte något ondt i dem. De skildrade omständligt och samvetsgrant den engelska aristokratis lif på herresäten och i Londonhem. Flickorna blefvo snart otroligt hemmastadda i dessa kretsar, där män och kvinnor, gamla och unga lefde sitt ansträngande dagdrifvarlif midt i en aldrig sinande ström af nöjen: baler, gardenparties, pic-nicer, jaktpartier, visiter, och där alla unga damer voro söta och snälla eller koketta och hjärtlösa, och alla unga herrar voro ståtliga och strängt rätrådiga eller rödhåriga och räfaktiga.

Flickorna blefvo förtrogna vänner med Kate och Mabel och Jane, och hvad de allt hette de unga damerna, som så tråget uppvaktades af Bob och Tom och stackars James och gamla hederliga Max. De lefde med och bland dem, de delade deras inresen, gingo upp i deras dagssländelif och voro lyckliga som de, nej, mycket lyckligare!

Snart hade de förvandlat vindskupan till ett slott, ett rikligt, historiskt slott från Hen-

rik den VIII:s tid med fångtorn och spökrum och hela rekvisitan. Den mörka och trånga skrub, som skilde rummet från den smala och rankiga vindstrappan, var hallen med urgamla, svartnade ekboaseringar kring väggar; och en stor fuktfläck på den trasiga tapeten ofvan dörren var deras ärorika vapensköld, i all sin heraldiska prakt. I rummets midt hade de förlagt riddarsalen, där de stora festerna höllos i släkten sedan århundraden tillbaka, och platsen vid utdragssoffan, ofvanför hvilken hängde två gulnade daguerreotypier af farfar och farmor i svarta, ovala ramar, var galleriet, där familjeporfrätten voro placerade. Det var en aktningvärd samling, där inte ett enda nummer fattades, från den allvarsamme ättefadern i järnrustning ända ned till den siste lorden af det och det med strumpebandsorden, monocle och allt. Anmodern bar styfkjortel som drottning Elisabeth och följdes af en hel historisk kostymbal, där alla de sköna damerna representerade en viss tidsålder fram till den sista lady Mary i klänning från Worth och med diamantcollier. Hela härligheten rymdes på den lilla fläcken ofvanför soffan, ty vrån med byrån, där böckerna lågo uppstaplade, var reserverad till bibliotek. Där stodo hyllorna från golf till tak med all världens bokskaffer, ordnade i täta rader. — I vrån midtemot dolde en gammal speldosa sin skröplighet — det var före grammofonernas tid. Den var rostig och uttjänt och hade för länge sedan gifvit ifrån sig sin sista spruckna och sorgliga ton; nu kunde den ej längre dragas upp. Men på dess plats hade flickorna skapat den stora musiksalen, där en vidunderlig flygel tronade, flankerad af både piano och orgel. På väggarna hängde mandoliner och gitarrer i blåa sidenband och fioler funnos där också, äkta cremonesare. — I den djupa fönstersmygen med de små grönskimrande rutorna, innanför hvilka en tynande pelargonia sträckte sina skrumpna blad mot den sol, hvars strålar aldrig nådde fram, hade barnen sin vinterträdgård. Där stodo de sällsammaste träd och växter under det höga hvälfda glastaket, där frodades blommorna året om, där plaskade springbrunnen, där kvittrade burfågarna, och där trufdes de bäst.

De hade utbytt sina enkla namn, Emma och Tekla, mot de onekligen mer klingande Gwendoline och Violet, och när de voro ensamma kallade de hvarandra så och voro de unga, vackra, afundade döttrarna till hans härlighet lorden af hvad det nu var. Leken fångade dem helt, så ofta icke skolan med dess oafvisliga kraf på uppmärksamhet för all den gråa verklighet, den med all makt ville lära barnen, lade hinder i vägen därför. Hemläxorna störde dem dock icke, det gick lekande lätt att lära dem. De läste svensk historia för en halfgammal, i alla afseenden illa utrustad engelsk guvernant och pluggade katekes med en så mycket bättre kvalificerad ung professor som studieledare. Och när läxorna voro undanstökade hade de alltid något nytt förslag att afhandla, ett väntadt nöje, en planerad fest.

Stundom bundo de ett segelgarnssnöre öfver hvar sin stolsrygg. Därmed voro de mjölkhvita springarna sadlade, de unga damerna togo ett fast grepp kring tömmarna och svingade sig med ett graciöst hopp i sadeln, och så bar det i väg. I rask galopp gick färderna genom djupa skogar, där jakthornen skallade och hundarna skällde, eller ut öfver milsvida, ödsliga hedar, där den gula ginsten blommade, och vinden svepte sval kring de små ryttarinnorna och kom deras kinder att purpras och deras lockar att svalla.

Ibland sutto de stillsamt i vinterträdgården, i synnerhet om mor lagt fram strumpor, som skulle stoppas. Då sömmade de flitigt i silke och guld och talade om sina vänner, Bess, Maud, Marion, Bill, Charlie, Ned, och om allt hvad som händt dem och hvad de sagt därvid. Deras värld var fält befolkad med vackra, välklädda, väluppfostrade unga människor, som roade sig och roade andra, och deras färd därigenom var en dans på rosor, som inga stingande törnen ägde.

Så förgick deras barndom, ett par fattiga flickors sollösa och glädjetomma barndom, i ljus och glans som en enda lång och munter fest.

Så vidt jag vet, ha de inte fått sitt drömda historiska slott grundmuradt i verkligheten än, och jag hoppas det dröjer. De äro fantasien kungabarn, hvad skulle de med ett slott på jorden? Hvarför byta sin förstföds-lorätt mot en grynvälling? Männe de någon sin skulle kunna få aptit på den?

Jag erinrar mig just en liten episod från min egen barndom. Min mor läste en gång för mig ur Andersens sagor berättelsen om den lilla flickan med fändstickorna. Jag minns hur jag frös och led med barnet, som gick på gatan med nakna fötter i den kalla nyårskvällen, och hur jublande glad jag blef öfver den värld af ljus, värme och rikedom, som sedan öppnades för henne vid skenet af fändstickorna. — Men när jag hörde, att morgonen därpå fanns den lilla ihjälfrusen på den hårda stentrappan, blef det med ens så tomt och tyst inom mig. Kvar i barnsinnet dröjde endast en stor, ödlig och smärtsam undran: Hur var det möjligt, att den lilla flickan kunnat frysa eller svälta ihjäl, hon, som haft förmågan att se så mycket vackert?

Krig mot kriget!

BILLIONER OFFRAS PÅ KRIGET, millioner gå till att afhjälpa den nöd, kriget förorsakar, och kriget skall, om det får fortsätta, ta ut sista skärfven af folket. Skulle det då inte vara klokt att rädda något undan för att därmed understödja kriget mot kriget? Denna fråga framställes i en bevakande vädjan om ekonomiskt understöd, utgången från "Internationella kvinnokommittén för varaktig fred" genom dess centralbyrå i Amsterdam, och på uppmaning af den svenska sektionen låta vi den härmed gå vidare.

Det är våra läsare bekant, huru den Internationella kvinnokommittén för varaktig fred bildades vid Haagkongressen. I densamma ingingo genast två medlemmar från hvarje vid kongressen representeradt land. Under den tid, som gått, har nu öfver allt i länderna bildats nationella sektioner af samma kommitté. Sin föreningspunkt ha de alla i centralbyrån i Amsterdam, som arbetat allt sedan kongressen, och som mottager rapporter från olika länder och månatligen sänder ut meddelanden om fredsarbetet öfver världen med bilagor af intressanta dokument, exempelvis sådana, som bilda en skriftväxling mellan den tyska och den franska sektionen.

Kostnaden för denna byrå — hufvudsakligen telegram- och portokostnader — har hittills bestridts af holländskorna, nu har man ansett att äfven de andra länderna borde hjälpa till, för att arbetet skall kunna fortsättas och utvidgas.

Som mål för en insamling, som igångsatts i alla länder, har man satt en enda krig-

Anna Branting (René).

RU ANNA BRANTING ÖFVERRASKAR oss genom att fylla sextio år. Under en lång följd af år har hon lefvat midt i hufvudstaden, utsatt i sin dubbla egenskap af Hjalmar Brantings hustru och en känd skriftställarinna, som skref mycket rakt på sak för människors beundran, nyfikenhet, utläggningar. Själfrifdes hon också fordom i människovimlet, på teatern, klubben, en restaurant, i den miljö hon sedan skildrade i "Staden". Nu är hon mätt på människorna, trött vid deras uppmärksamhet, har dragit sig tillbaka till sitt eget vackra hem, medelpunkten bland de nya hem hennes barn grundadt vid sina giftermål.

Fru Branting har varit journalist sedan 1884, d. v. s. icke af det slag, som nås af redaktionssekreterarens piska, utan af det, som kunde skriva eller låta bli. Först när hon blef René i Stockholmstidningen och skref teater där i flera år, fick hon underkasta sig det regelbundna nattarbetet. René behöfver inte karaktäriseras som teaterkritiker. Hon har citerats så mycket, att den, som inte läst Stockholmstidningen — och senare Socialdemokraten — kunnat följa med hennes originella omdömen ändå. Hon var en tid dessutom redaktör för en egen mycket prydlig teaterföreläsning: Skådebanan. "Lena", som utkom 1893, var hennes debutroman och "Valerie" är och förblir, om man får tro henne själf, hennes sista roman. Hon har redan börjat att tänka på att i stället skriva sina memoirer. Man vill gärna be om tillåtelse att ta det utkastade ordet på allvar och betrakta det som ett löfte. René skulle i sina memoirer kunna ge ett stycke svensk historia, och ge den full af kvickhet och visdom.

Betänk hvad Malla Silfverstolpes memoirer gifvit oss och kommer att ge nya generationer.

Och hon blef ändå aldrig gift med Sköldebrand!

förande makts krigskostnader under en enda timme, och summan uppgår dock till 700,000 mark!

Beväpnad med en sådan summa skulle Internationella kommittén vara i stånd att kraftigt bedriva sitt betydelsefulla arbete att organisera kvinnornas krig mot kriget och skapa en fredsopinion, hvars styrka blefve en makt. Denna nya, under kriget bildade, kvinnoorganisation har icke bara krig mot kriget på sitt program. Respekt för rätten och för folkens frihet är deras stora positiva programpunkt bredvid kvinnans rätt till medbestämning i folkens öden. Det kan vara viktigt att, när tiden för fredsunderhandlingarna nalkas, denna kvinnoorganisation har kunnat få jämsides med andra fredsorganisationer utföra sin del af det opinionbildande arbetet för dessa principer.

Den svenska sektionen af Internationella kvinnokommittén lägger för sin del sin verksamhet såsom ett upplysningsarbete i denna rikning.

Kommittén som för någon tid sedan utsågs af ombud från olika kvinnoföreningar, har följande sammansättning:

Anna Kleman, ordförande, Valhallavägen 59, Mathilda Widegren, vice ordförande, Sibyllegatan 59, Ellen Palmstierna, sekreterare, Riddaregatan 49, Anna Lindhagen, Floragatan 15, alla i Stockholm, Nina Andersson, kassaförvaltare, Västerås.

Till alla dess medlemmar kunna bidrag till Internationella kvinnokommitténs fredsarbete insändas. De samlade bidragen redovisas och öfversändas till centralbyrån i Amsterdam.

Ha vi gjort nog för våra landstormsmän?

DA KYRKKLOCKORNA DE MINNESRIKA och oroliga augustidagarna 1914 kallade våra värnpliktige och landstormsmän till fäderneslandets försvar, frågade sig lifet hvar med undran och bäfvan: Aro vi beredda, ha vi gjort hvad vi kunnat för deras utrustning, som nu stå beredda att våga sitt lif för sitt land? Man såg landstormsmännen, lugna och trygga komma i sina civila kläder och ikläda sig hatt och bälte, jämte armbindeln, de enda persedlar kronan hade att tilldela dem. Hur lycklig var man ej, att det var sommar, så att de ej skulle behöfva fara illa ute vid kusterna och på skären, där de nätter och dagar stodo på vakt! Men tiden gick och hösten nalkades. Tusen sinom tusen kvinnohänder arbetade i de dagarna för att förfärdiga varma plagg både åt soldater och landstormsmän, men hur skulle det räcka till, om ny mobiliseringsorder skulle utfärdas, när vinterstormarna rasade i vårt nordliga land? Garnet steg i pris med hvar månad, skinnvaror likaså. Det visade sig, att pälsar till landstormsmännen knappast skulle kunna anskaffas, då fårskinns ej längre stodo att få. Då blef det nödvändigt att tänka ut andra möjligheter. Det finns ju, isynnerhet i de stora städerna, massor af halfvilda kattor, som göra mera skada än gagn och hvilkas skinn äro mycket fina och varma under den kalla årstiden. Dessa skinn skulle säkert kunna bli till stor nytta, om de tillvaratoges och bereddes.

I Stockholm lyckades det att genom den s. k. Hagggska anstalten "för smärtfritt aflifvande af smärre husdjur" erhålla skinnen af alla de kattor, som under vintern infångades vid magasinsbyggnader o. a. ställen och på anstalten aflifvades. Af dessa skinn ha sedan många utmärkta pälsar förfärdigats efter fullt fältmässig modell. Men nu som förut gäller det att insamla tillräcklig mängd för att behofvet skall kunna fyllas, och det är för den saken dessa rader blifvit skrifna.

Om i större samhällen centraler bildades för insamling af skinn, om pengar anskaffades för förfärdigande af pälsar efter modell från Kronprinsessans centralråd för landstormens beklädnad och utrustning, så skulle ju i hvarje frakt af landet de vid krigsfara mobiliserade landstormsmännen, där så behöfdes, kunna erhålla ett sådant värdefullt tillskott till sin militära utrustning. Om ock staten åtager sig en stor del af denna utrustning, måste dock frivilliga krafter arbeta för att komplettera densamma. Och då de vanliga tillgångarna på materialier börja tryta, måste man tillgripa andra utvägar.

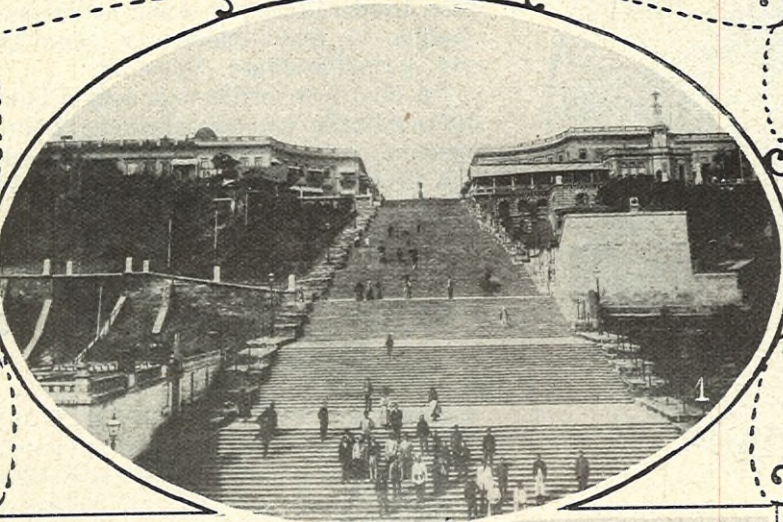
I vårt senaste krig frängde fienden midt i smällkalla vintern in i vårt land. Våra olyckor och nederlag den gången berodde till stor del på brister i utrustningen. Sådant kan hända än en gång.

För saken intresserade torde benäget hänvända sig till Fru Anna Broms, Narvavägen 26 & 28, medlem af kronprinsessans centralråd för landstormens beklädnad.

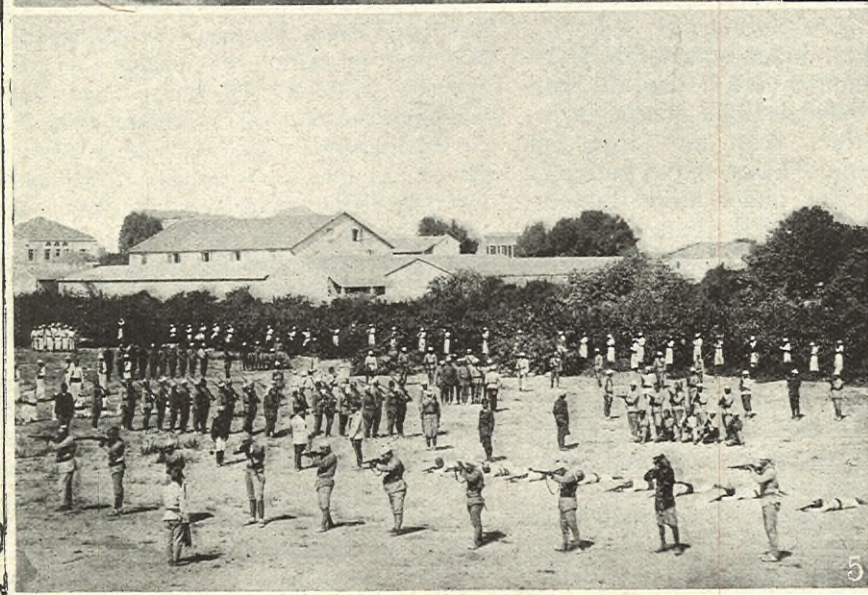
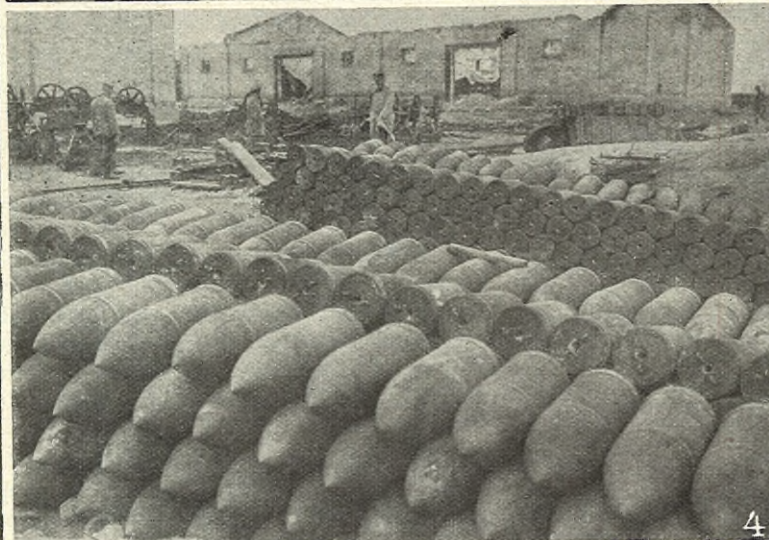
J. J.-N.

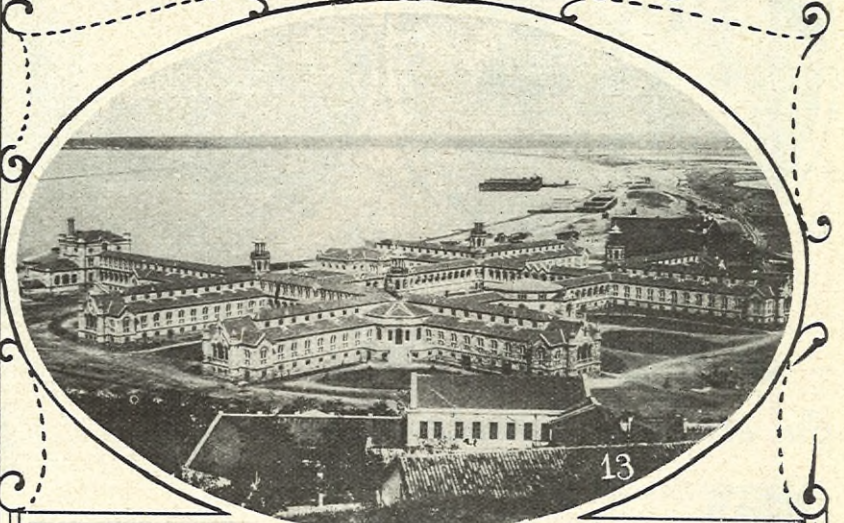
VÄRLDS-

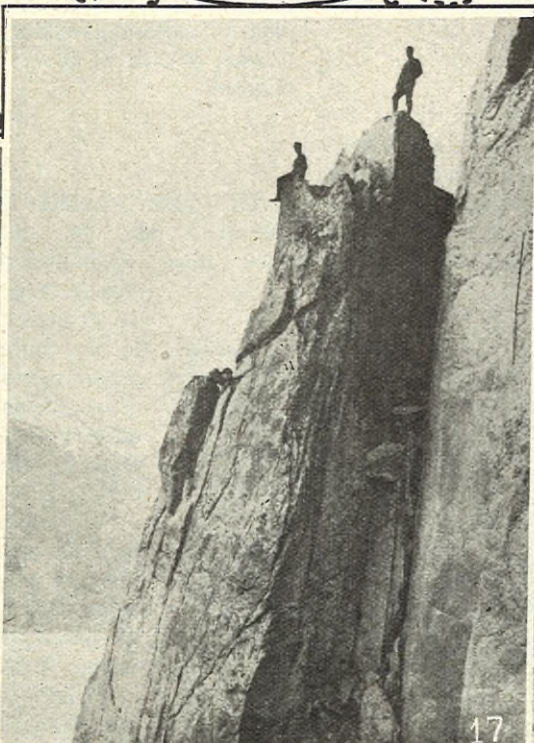
1. Den stora trappan vid boulevard Nikolajewitsch i Odessa, staden vid Svarta hafvet, där den ryska flottan har en af sina förnämsta stödjepunkter. 2. En liten rekrytvärfvare i London. Han tilltalar alla förbigående män med ordet: Hvarför låter ni inte inskrifva er vid armén? Min far och min bror befinna sig redan vid fronten. 3. Mass-transport genom Lilles gator af fångna engelsmän, fransmän och färgade soldater. 4. Ammunition för 28 cm. mörsare i Grodno. 5. Utbildning af turkisk milis i Syrien. 6. Tyska kejsarparet och kronprinsen på västra krigsskådeplatsen. 7. Representanter för de neutrala staterna, samlade framför kyrkan i Grudusk, åhörande en tysk generalstabsofficer som berättar om slaget vid Przasnysz. 8. En telefonstation vid en af dolomitersjöarna. 9. Från det

KRIGET.

förstörda Johannesburg i Ost-Preussen. 10. En tysk soldatbe-
grafning. 11. Sedan passivång införts i af tyskarne besatta
ryska frakter måste invånarne fotograferas. 12. Prinsessan
Eudoxia, konungens af Bulgarien äldsta dotter. 13. Den be-
römda arsenalen i Odessa. 14. Georgstrasse i Wilna. 15.
Muhammedaner från brittiska Indien, bosatta utanför London,
förrätta offentligt sin andakt. 16. En kvinnlig gatuläggare i
Berlin. 17. Schweizare på utkik vid sin gräns. 18. Fångna
ryssar transporteras från Grodno. 1, 5, 11, 13. Leipziger
Presse Büro. 2, 8, 12, 15. G. Bruenlein. 3. Presse-Photo Synd.
4, 6, 7, 10, 14, 18. Gebr. Hæckel. 9. A. Grohs. 16, 17. Berli-
ner Ill. Gesellschaft.

Stora Karlsö.

En bok om hafvets fåglar

DEN SVENSKA FÅGELVÄRLDEN, enkannerligen våra sjöfågelsarter, har i Bengt Berg en skildrare, som hos sig förenar diktarens känsla med ornitologens skarpblick och minutiösa forskningsförmåga. Bengt Berg kan om han vill, skriva romaner om människor, men han har valt att berätta om fåglarne, som leva vid de stora vattnen, ty det ursprungliga och oberörda i naturen är honom kärare än den civilisation, som med sina evinnerliga nyttighetskraft går fram plundrande och utrotande i naturens rike.

I boken Stora Karlsö har författaren enligt förordet afseff att gifva en bild af fågellifvet vid Karlsöarna under häcknings tiden. Och denna bild ger han i en följd kapitel, där berättarens friska humor och levande iakttagelse framkalla en oafbruten tjustning hos läsaren. Hur beundransvärd är exempelvis icke skildringen af det gamla hafstrutparet, hvars klokhet han sökte öfverlista genom att gömma sig under en skärm af segelduk, målad som ett klippstycke, för att från detta gömställe låta kameran fånga deras bild.

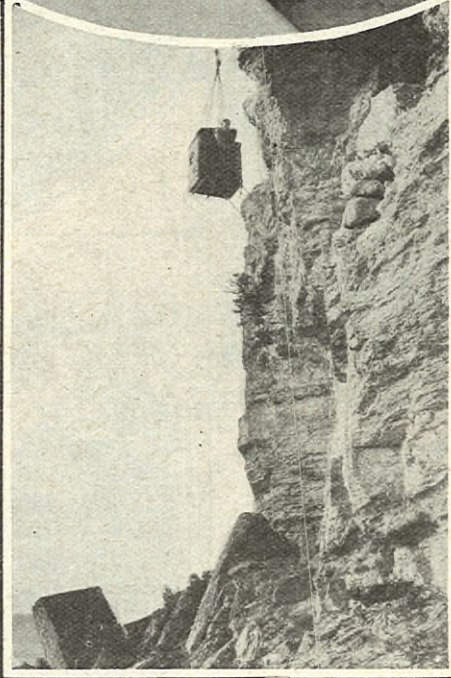
— — — en stor skugga gled öfver vattnet framför mig och ögonblicket efter satt en bålstor hafstrut på en af de största hållarna bortom boet, med ett modigt skarpsynt öga riktadt på kamerans glas.

Det finns människor, hvilka säga att djuren inte kunna tänka. Instinkt kallas hos ett djur den lifsrörelse, hvilken hos människan anses förråda den odödliga själen. Men så vidt en varelse tänker, när dess hjärna arbetar för att draga slutsatser, så tänkte den hafstrut, som nu satt på hållkanten framför mig. Det låg en sansad och noggrann öfverläggning i hans öga, och hvarje afmått rörelse följde hjärnans arbete. Han vände hufvudet än åt ena än åt andra sidan, alldeles så som vi människor föra hufvudet fram och åter, när vi vilja skärskåda något tvifvelaktigt."

Eller berättelsen om de fromma sillgrisslorna, hvilkas praktfulla ägg lysa som ädelstenar i de kala bergen, eller om den lilla förnöjsamma tejsten, en annan grisselart, och om den sällsamma fordmulen, ett stycke trollfågel, "som glömt sig kvar sen urtiden och därför är nyfiken på hela den underliga världen omkring honom."

Kapitlet om pilgrimsfalken, "bergens själfkrönte härskare, med de djupa mörka ögonen, hvilka äga ett ädlare uttryck än alla andra fåglars ögon", är af en Byronsk skönhet och fånglar icke minst genom skildringen, hur författaren lyckades fotografiera fågeln i den otillgängliga ättestupa, där han hade sitt bo.

Det ståtliga verket, som utgått från

1. Grisslor. 2. Författaren Bengt Berg. 3. Hafstrutar. 4. Kamerajakt i ballongkorg.

P. A. Norstedt & Söners officin, är illustrerad med en mängd alideles förstklassiga reproduktioner efter författarens fotografier — några prof synas här ofvan — samt ett par särdeles vackra färglagda bilder.

Boken blir otvifvelaktigt ett af julens främsta litterära evenemang — och den förtjänar det. Den skulle också förtjäna att uppstå som läsebok i skolorna bredvid Selma Lagerlöfs Holgersson och Verner von Heidenstams Svenskarna och deras höfdingar. Ty den förtäljer om svenskt naturlif på ett friskt poetiskt sätt, som bör finna genklang i alla unga sinnen.

Bland julens boknyheter märkes vidare Per Hallströms lefnadsteckning öfver Carl Wilhelm August Strandberg (Talis Qualis), förut publicerad i Svenska Akademiens handlingar. Det är mer än glädjande att en skaldpersonlighet sådant som Talis Qualis, så manlig, så helgjuten och

af Bengt Berg

— jämte andra nya böcker.

ädel fått sin gärning och sitt väsen tecknade af en af vår tids på en gång skarpaste och känsligaste pennor. Nufiden har, beklagansvärdt nog, alltför liten kännedom om den kärnfulla poesi, som C. V. A. Strandberg skapat, men Per Hallströms bok skall måhända komma de okunniga och likgilliga att godtgöra försummelsen. Den är icke någon torr litteraturhistorisk afhandling, utan en varmt skildrande framställning, men dock objektiv och med en analysens finhet i den kritiska värdesättningen, som för första gången ställer Talis Qualis' betydelse som skald i dess rätta ljus.

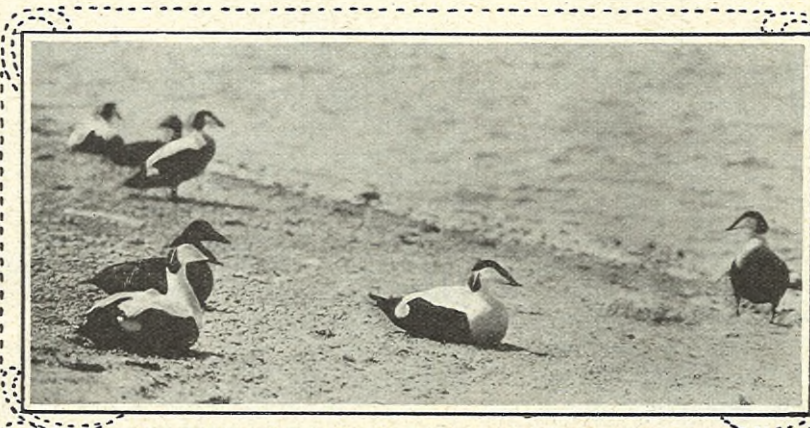
Ett annat bidrag till vår litteraturhistoria är Thomas Thorild. En studie öfver hans lifsåskådning af Albert Nilsson. Författaren säger i sin inledning att han med sin bok satt som närmaste syfte att visa hur Thorilds estetiska och politiska åsikter bottna i hans filosofiska åskådning, samt att det är konsekvensen och enheligheten, logiken hos den af Kellgren, Leopold m. fl. som kaotisk och inkonsekvent ansedda Thorild han vill söka uppvisa.

Framställningen bäres af stor kunskap och kärlek till ämnet och upprullar, jämnsides med själfva belysningen af Thorilds estetiska, politiska och filosofiska idéer, en intressant bild af det gustavianska tidevarfvets litterära rörelser. Dessa båda arbeten ha utkommit från Albert Bonniers förlag. Från samma officin föreligger dr Eric Mjöbergers stora reseskildring Bland vilda djur och folk i Australien, ett lika ståtligt som innehållsrikt verk, vittnande om hur svenska vetenskapsmän med alljämt oförtröttad forskarmöda lämna nya bidrag till kunskapen om fjärran världsdelaers folk, natur, djur- och växtlif. Boken prydes af öfver 200 illustrationer samt 3 kartor.

E. H—N.

FRU ELSE KLENS ROMAN DET STORA spelet får sitt rätta intresse först när den läses med nyckel eller åtminstone med vetskap om att det finns en nyckel, så att man kan roa sig med att söka ta ut chiffern. Författarinnan har också genom pressen meddelat, att denna roman är en roman om Sölveaffären så långt och i det skick hon funnit lämpligt att ge allmänheten del däraf.

Som Sölveaffären var en utomordentligt intressant affär, och författarinnan genom sin journalistiska företagsamhet lyckades få se insidan af densamma, kan man endast beklaga, att hon af det briljanta stoffet icke gjort mera. Hon kunde ha valt två vägar: antingen att ge en direkt skildring i artikelform af sitt repor-

Ejdrar njutande af tillvaron.

tage, hvilket väl skulle varit det lämpligaste eller, om detta af diskretionsskäl icke lät sig göra, smälta ner stoffet, intrycken, erfarenheterna och smida allt detta till ett konstnärligt arbete, som haft sitt värde utan sensation och utan nycklar. Men i den lätt förklarliga ifvern att få servera sin bok rykande aktuell har hon icke gifvit sig tid därtill. Hon har haft så brådtom, att hon byggt upp sin boks personer af gamla klichéer, en missräkning för oss, som nyfikna på den för oss aflägsna värld hon skildrar, gärna ville veta något mer om den än hvad billighetslitteraturen erbjuder oss förut. Hvem känner inte igen den mörkögda sköna bronssonen med skulder hos de stora skräddarfirorna, den fete judebankiren, den sensuelle äfventyraren med blåsvart hår, som älskar den blonda kvinnan, det stulna dokumentet, de underbara samtalen, som föras med öfvernaturlig kombinationsförmåga och list af fiender, som vilja locka ur hvarandra de ödesdigra hemligheter eller löften.

Det är sannt, dessa samtal röra sig om aktuella och farliga saker, om det pågående krigets intrigspel och antyda högst äreröriga afsikter hos den makt, som i Sverige har de mest högljudda sympatierna. Men försiktigheten har här tvingat författarinnan att vara ytterst knapphäutig och lämna stora luckor. Hon har därför måst för att få en bok — om än liten — af det hela fylla ut med en parallellhistoria om ett från en tysk major af en svensk kokott stulet dokument, som denne major skickar sin svenskfödda fästmo att söka på Grand hotell. Vi äro inte alls så roade att hänvisa till denna historia, när vi gärna skulle vilja veta lifet mer besked om bankir Levy och hans affärer.

Boken är späckad med amatörfilosofiska betraktelser och en del hårda anklagelser mot den nyaste typen af svenska affärsmän och det mondana Stockholms sätt att uppföra sig på Grand hotell och på Glada Ankan.

Sagan om majorskan på Ekeby.

IDUNS NUMMER FÖR DEN 22 SISTLIDNE augusti förekommer om majorskan på Ekeby och hennes dotterdotters-dotter en Elsa Nyblom under tecknad uppsats, som torde vara förtjänt af någon granskning.

Det förhåller sig nämligen så, att Selma Lagerlöfs skaldiska konceptioner gått så pass långt utanför de faktiska äganderätts- och släktförhållandena, att personer, som försöka att i verkligheten återfinna hennes sagogestalter, löpa risk att sammanblanda saker, som alls ingenting ha med hvarandra att göra.

Skaldinnan själf kan i ingen mån anklagas här för. Hon har haft full rätt att dikta så som ingifvelsen kommit. På hennes utfolkare, som ge sig sken af att röra sig på verklighetens mark, bör man däremot kunna ställa den fordran, att de hålla sig där och inte bege sig in på fantasiens.

Hur har nu fru Nyblom i sin förutnämnda uppsats ställt sig till denna fordran?

"Majorskan på Ekeby hette" — säger fru N. — "i verkligheten Gustava Halenia och blef som mycket ung gift med lagman Jan Sandelin på Öjervik."

Redan detta är en sanning med mycken modifikation. Ty visserligen var Gustava Halenia gift med lagman Sandelin, men i Ekeby — d. v. s. Rottneros — ägde hvarken han eller hon under hela deras lefnad ens så mycket som en spik.

Genom originalhandlingar i Rottneros gårds- och Sunne kyrkoarkiv kunna ägarelängderna för så väl Rottneros som Öjervik (Selma Lagerlöfs Sjö) fastställas från mycket lång tid tillbaka.

Se här några utdrag ur dessa längder. År 1719 inköpte öfverkrigskommissarien Jonas Bratt åborätten, och 1724 äganderätten till kronhemmanet Öjervik och några år därefter inköpte samme man grangodset Rottneros, hvilka sessioner han innehade till sin år 1737 inträffade död, hvarefter så väl Rottneros som Öjervik öfvergingo till hans barn. Under de därefter närmaste decennierna utvecklade sig sakerna så, att genom efter hand skeende utförlingar Rottneros

till sist kom att tillhöra sonen lagman Lars Gustaf Bratt, sondottern Elsa Maria Bratt, samt hennes man och hennes svåger brukspatronerna Jan Anton och Bengt Antonson (sagens Altringer) gemensamt, under det att Öjervik ägdes af henne och lagman Bratt allena.

År 1782 bortbytte emellertid Elsa Maria sin andel i Öjervik till lagman Sandelin och 1786 försäljde lagman Bratt sin andel till samme lagman, som därigenom blef herre till godset i dess helhet.

Rottneros öde vardt däremot annorlunda. År 1787 sålde nämligen lagman Bratt och brukspatron Jan Anton Antonsson och dess fru sina andelar i godset till grosshandlaren i Göteborg John Hall senior, och 1802 tillbytte sig sagda John Hall äfven Bengt Antonssons andel mot Stöpafors bruk; hvarigenom John Hall blef ensam ägare af hela Rottneros-komplexen. Vid Halls snart därefter inträffade död öfvergick stället till Halls måg greve Wachtmeister och sonen John Hall junior. Efter den senares fallisement kom det i händerna på dennes ene plundrare, kommerserådet Björnberg. — Efter Björnbergs död öfvergick godset till Geijerska släkten samt närmare vår tid till en Nauclet och därefter till brukspatron Wall. Sist hafva Rottneros och Öjervik återförenats till ett i brukspatron Montgomerys hand. Hans arvingar ha ännu i dag inne hufvuddelen i det till bolag numera förändrade godscomplexet.

Men utom de handlingar, som återopats i det föregående, ha vi ännu ett gammalt dokument att hålla oss till i denna sak.

Detta dokument, som förvaras hos lagman Sandelins dotterdottersdotter fru Boström i Västra Emtervik, har af fru Nyblom angifvits vara det testamente, hvarigenom vackre Altringer (alias Bengt Antonsson) skänkte lagmanskan Sandelin "de sju blomstrande järnbruken vid Löfven", hvars besittning gjorde henne till "Värmlands stoltaste och rikaste fru". Ledsamt nog finnes emellertid ingenting af allt detta i dokumentet i fråga, och inte heller är det — såsom fru N. säger — undertecknad af Altringer-Antonson, ty denne var, när dokumentet skrefs, redan död, utan af dennes öfverlevande, med Elsa Maria Bratt sedan trettio år i äkta förbund lefvande broder Jan Anton samt af dessas son Olof, åt hvilken lagmanskan S. godt kunde vara mamma. Handlingen, som är dagtecknad den 23 mars 1810, utgör i själfva verket en köpehandling mellan brukspatron Jan Anton Antonson och lagman Sandelin, hvaruti den förre till den senare försäljer hälften af den aflidne Bengts efterlämnade fastigheter mot dels en köpesumma af 1700 Rdr specie banko, dels en lagmannens förbindelse att lämna Jan Antons hustru Elsa Maria Bratt under dess lifstid bostad och anständig underhåll uti sitt hem, eller, om hon valde annan bostad, i vederlag 180 Rdr specie banko årligen.

Enär Bengt Antonson redan åtta år tidigare bortbytt sin andel i Rottneros, så gällde ifrågasvarande köp alls inte det stolta Ekeby, utan helt enkelt hälften af det i byte däremot erhållna Stöpafors. I handlingen är lagmanskan Sandelin aldrig nämnd; och det enda, som däri påminner om henne, är att hon jämte mannen därunder tecknat sitt namn.

Som synes ger ingen af alla dessa handlingar något utrymme åt lagmanskan Sandelin såsom ägarinna af Rottneros eller förebild till Ekeby stolta majorska.

Så till sist några ord om de porträtt, som fru Nyblom presenterat såsom varande lagmannen och lagmanskan Sandelin och som Idun försett med dessas namn, oaktadt i verkligheten inga namn alls finnas därpå; ett tilltag så mycket befänkligare som porträtten efter all sannolikhet föreställa inte lagman och lagmanskan Sandelin, utan lagman och lagmanskan Bratt.

Som af det ofvanstående framgår var lagman Bratt i femtio år delägare i Rottneros och Öjervik. På dessa ställen tillbrakte han hela sin barn- och större delen af sin ungdom, och äfven efter det han 1753 ingått gifte med den nitton-åriga Anna Elisabeth Wennerstjerna hade han där en tid sitt hem.

På 1760-talet inköpte han emellertid flera egendomar i Södra Värmland samt bosatte sig där. På Rottneros kvarbode dock hans närmaste släktingar ända till försäljningen till John Hall, och på Öjervik hade brorsdottern Elsa Maria Bratt sitt hem ännu flera årtionden efter både hans och hans hustrus död. Det kan för den skull säkerligen inte anses såsom i och för sig ett orimligt antagande om det säges, att i ett af dessa hans hem, hos en af dessa hans närmaste blifvit lämnade såsom ett minne af de bortdragande deras ungdoms-porträtt. Inte heller kan det förvåna, att vid Elsa Maria Bratts många årtionden senare timade död hon lät sin kvarlåtenskap gå till sin ålderdoms vårdare, lagman Sandelins och deras barn, och inte till de aflägsne boende kusinsbarnen.

Ett ännu starkare stöd för antagandet att man här har att göra med afbildningar af lagman Bratts och inte af lagman Sandelins får man dock genom en jämförelse mellan Emterviks-porträtten och de porträtt af lagman Bratts, som finnas i deras sonsonens majoren Christian Bratts i Säffle ägo. En sådan jämförelse ger nämligen vid handen, att de afbildade personerna måste vara identiska.

Trots att Öjerviks-porträtten äro tagna vid unga år och Säffle-porträtten i den äldre medelåldern är likheten slående, samt de olikheter, som kunna påvisas, af sådan art, att de fullständigt förklaras af den olika åldern vid afbildningen, de olika ställningarna vid sittningen samt den något olika färgtonen hos artisten.

Till allt detta kommer, att Bengt Antonsson, som var svåger till Elsa Maria Bratt, men inte det allra ringaste släkt med Sandelins, målad af synbarligen samme mestare samt infattad i alldeles likadan originalram, befinner sig såsom tredje i den Emtervikska kollektionen. Tydliggen höra alla dessa tre till samma serie och lika tydlig blir då sannolikheten, att alla tre följt Elsa Maria Bratt till Öjervik, därifrån de sedermera med lagman Sandelins afkomlingar gått ut i världen, där de af någon med de föregående förhållandena obekant erhållit sin nuvarande oriktiga signatur.

Viktigt är också att den af Öjerviks-porträttens nuvarande ägare herr och fru Boström starkt vidhållna uppgiften, att makarna på Öjerviks-bilderna haft aderton barn slår på pricken in på lagman Bratts — (se bland annat anteckning i lagman Bratts familjebibel, hvilken nu befinner sig uti äldste sonsonens överste John Bratts i Stockholm ägo) — men däremot alls inte på lagman Sandelins, hvilka enligt Sunne församlings kyrkoböcker hade endast sex (6). —

Uppgiften om Brattparets stora barnantal har tydliggen varit så märklig, att den vidhängt deras porträtt äfven efter namnförväxlingen —; därigenom själfva sakförhållandet kommit att påbörjas det därtill fullkomligt oskyldiga Sandelinparet.

Ännu en saken starkt belysande omständighet torde böra anföras. Enligt fru Nybloms från fru Boström hämtade uppgift skulle åldersskillnaden mellan lagman och lagmanskan Sandelin vara högst betydlig. Vid giftermålet ingående skulle hon enligt denna uppgift varit endast sexton år, han däremot en man i medelåldern. Enligt kyrkoböckerna var hon vid det första barnets födelse 21 år och således vid giftermålet ingående säkerligen inte så få år äldre än fru Boström angifvit. — Men inte ens någon till detta mått reducerad åldersskillnad framgår af Emterviks-porträtten. Tväriom föreställa dessa otvetydigt ett par mycket unga, nära nog jämnåriga personer. Men detta, som alls inte stämmer in på Sandelins, stämmer däremot alldeles förträffligt in på lagman Bratt och hans fru, mellan hvilka skillnaden utgjorde endast tre år — han född 1731, hon 1734.

Ännu en hel del torde kunna anmärkas emot uppgifterna i fru Nybloms uppsats, men det anförda kan vara nog. Det visar och det kan som sagt med originaldokument styrkas, att det mesta som där sagts är oriktigt, samt att Selma Lagerlöfs skildringar i Gösta Berlings saga både ligga djupare och äro af en väsentligt annan innebörd än att vara rent schablonmässiga kalckeringar.

Det synes mig vara af en viss vikt att fastslå detta. Har jag samtidigt kunnat rädda ett par anspråklösa familjers släktförhållanden från att än vidare tillrasslas, så är det så mycket bättre.

De återopade arkivhandlingarna finnas i undertecknads ego dels i original, dels i bestyrkta afskrifter.

Stockholm i november 1915.

CLAES BRATT.

De gamlas dags lotteri.

DET SER UT SOM OM LOTTERNA TILL DE gamlas dags amerikanska lotteri i år som annars skulle få en strykande ätgång. Bland de många dyrbara vinsterna, som alla tillkommit genom gåf-
vör, märkas en kopia af Vinges berömda målning Sköna Kraka och en annan tafel af Alf Wallander, förutom ett flertal akvareller, etsningar och andra konstverk. Dessutom upptager vinstförteckningen en mängd praktiska saker. Det lönar sig alltså att gå dit och försöka sin lycka, och skulle man också inte ha turen att vinna, så kan man ju alltid känna sig glad öfver att ha bidragit till en god sak.

CLOETTAS GULD-CACAO
i vidstående förpackning
säljes överallt
1 HEKTO 45 ÖRE

"En annons är en fusenhöfsdad försäljare -
fusensfallt viktigt är det därför att den säger
hvad den bör säga, hvarken mer eller mindre."

Infordra kostnadsförslag från Jdun.

Försök
Stekt gröt
af SVALÖFS
snabbkokande
KORNFLINGOR

Vet Ni att
Gahnelit

är ett utomordentligt
godt munvatten?
Försök eljest!

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND.
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmo-
derskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR
VECKAN 28 nov.—4 dec. 1915.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord;
à la-daube på fisk och hummer med
skarpas och rödbetor; kaffe eller te
med hvetekegringlor. Middag: Ma-
riuerade lamnköttletter med fransk
potatis; gratin på selleri; fyllda äp-
plen med vaniljsås.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord;
hafregrynsgrot med mjölk; stekt färsk
strömming med tomatås och potatis;
kaffe eller te. Middag: Köttfärs
med stuvade jordärtskockor; Eskil-
stunasoppa.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord;
fattiga riddare med sylt; mjölk; kaffe
eller te. Middag: Vegetarisk
linsbullar med stekt lök och potatis;
äppelris med vispad grädda.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord;
stekt bräckkorv med potatis; mjölk;
kaffe eller te. Middag: Vegeta-
risk rotpuré med rostadt bröd; ång-
kokt torsk med äggstanning och po-
tatis.

TORS DAG. Frukost: Smörgåsbord;
rismjölsgrot med mjölk; halvstrad sill
med potatis; kaffe eller te. Mid-
dag: Får i kål; plättar med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord;
kalfsylta med rödbetor och stekt po-
tatis; mjölk; kaffe eller te. Mid-
dag: Fläskkötletter med potatispuré;
lingonpäron med grädda.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord;
hafregrynsgrot med mjölk; pytt i
panna; kaffe eller te. Middag:
Sillpudding med äggstanning; hafre-
soppa.

RECEPT:

Marinerade lamnkötlet-
ter. 12 lamnkötletter, 50 gr. späck,
50 gr. rimmad, kokt oxtunga, 2 tsk.
salt (10 gr.), 1/2 tsk. vitpeppar.
Marinad: 2 tsk. finhackad röd-
lök, 4 persiljestjälkar, 2 lagerblad,
saften af citron, 2 msk. matolja.

Till panering och stek-
ning: 60 gr. smält smör, 2 dcl. fin-
stötta skorpor, 60 gr. kallt smör,
1 1/2 dcl. köttsty eller buljong.

Beredning: Kötletterna böra
huggas med långa ben och vara omkr.
2 cm. tjocka. De torkas med en
duk, urvriden i hett vatten, putsas,
benen skrapas och kötletterna bul-
tas på båda sidor. De späckas med
späcket och tungan, skurna i fina
strimlor, ingnidas med kryddorna och
läggas på ett fat. De beströs med
löken, de fint skurna persiljestjäl-
karna och lagerbladen samt begutas
med citronsaften och matolja. Här
på de marinerade 1/2 tim., hvarunder de
vändas 4 ggr. De upptagas (kryd-
dorna skakas af), inklappas i en duk,
doppas i det smälta smöret och vän-
das i de stötta skorperna. En stek-
panna upphettas, smöret brynes däri,
kötletterna läggas i och stekas 4—5
min. på hvarje sida. De läggas upp
i krans på varmt serveringsfat, pan-
nan vispas ur med den kokande bul-
jongen, och såsen hälls öfver köt-
letterna.

Fatets midt garneras med 3 dcl.
äppelmos, tillsatt med 30 gr. rivfen
fint hackad pepparrot, eller kok med
champinjoner, skurna i skivfor och
frästa i smör. Rundt om garneras
med persilja eller salad.

Serveras med fransk potatis eller
med blommor af potatismos.

Gratin på selleri (f. 6 pers.).
2 medelstora rotselleri, 2 lit. vat-
ten, 15 gr. salt, 60 gr. smör 70 gr.
mjöl, 5 dcl. kokande mjölk, 1 tsk.
salt, 1/2 tsk. socker, 1/4 tsk. vit-
peppar, 5 ägg.

Till formen: 1/2 msk. smör (10
gr.), 2 msk. stötta skorpor.
Beredning: Sellerierna skalas,
sköljas, sättas på i kokande, saltadt
vatten och få koka, tills de äro
mjuka, hvilket prövas med en visp-
sticka. De tagas upp, få kallna och
skäras i tärningar. Smör och mjöl
fräsa 2 min., den kokande mjölken
spädes på, och massan får koka,
under rörning, 5 min. Den hälls upp
i ett fat, och kryddorna tillsättas
När mesta hettan afgått, iröras ägg-
gulorna, en i sänder, och massan rö-
res 15 min. Sist nedskäras de till

"BIRGIT."

Pälshatt av prima imit.
svart sälbisam

Kr. 7.85

"INGRID"

Pälshatt av imit. sälbi-
sam, finnes i svart o vitt

Kr. 6.75

"KARIN"

Pälshatt av svart imit.
sälbisam

Kr. 12.75

"ELSA"

Hatt av imit. sälbisam,
finnes i mullvads-
o. bäverfärg

Kr. 11.50

A/B NORDISKA KOMPANIET
FLICKHATTAVDELNINGEN, 1 våningen

hårdt skum slagna ägghvitorna. En
pajform smörjes med smör och be-
strös med stötta skorpor. Äggsmeten
och selleritärningarna läggas i hvar-
vis, första och sista hvarfvet skall
vara äggsmet. Formen får ej fyl-
las mer än till 3/4, emedan äggsmet-
ten höjer sig. Puddingen gräddas i
vattenbad i ugn omkr. 1 1/2 tim. Vatt-
net, hvari formen står, spädes med
kokande vatten, när så behöves,
ty puddingen fordrar jämn värme för
att kunna höja sig. Puddingen pröf-
vas med vispsticka och serveras med
rött smör genast den tagits ur
ugnen.

På samma sätt beredes gratin på
blandade grönsaker (sparris, späda
turkska bönor eller vaxbönor och blom-
kål).

Fyllda äpplen f. 6 pers.). 9
stora, vackra äpplen, 75 gr. smält
smör, 1 dcl. finstötta skorpor, 1 dcl.
strösocker (85 gr.).

Mandelmassa: 75 gr. sötman-
del, 75 gr. florsocker, 1 liten ägg-
hvita.

Till pannan: 1 msk. smör (20
gr.).
Beredning: Mandelmassan be-
redes först. — Mandeln skalas, tor-
kas i ugnen, drives genom kvarn och
stötes med sockret till en fin massa,
äggvitan tillsättes, och massan stö-
tes, tills den är jämn och smidig.
Äpplena sköljas, torkas, skalas jämnt,
och kärnhusen borttagas med bleck-
rör. Mandelmassan delas i nio delar,
som rullas ut och fyllas i äpplena,
hvilka därefter doppas i det smälta
smöret och rullas i en blandning af
skorperna och sockret. En liten lång-
panna smörjes med kallt smör, äp-
plena läggas däri, insätts i varm ugn
och stekas vackert gulbruna och lösa.
Uppläggas, då de äro kalla, på tårt-
skål med tårtpapper och serveras med
vaniljsås eller vispad grädda.

Stekt, färsk strömming
med tomatås (f. 6 pers.). 24
strömmingar, 1 msk. salt (15 gr.),
1 ägg, 2 msk. mjöl (20 gr.), 2 msk.
stötta skorpor, 60 gr. smör (till
stekning).

Tomatås: 4—5 tomater, 1 1/2
msk. smör (30 gr.), 3 msk. mjöl (30
gr.), 2 dcl. buljong, 1 dcl. grädda,
1 äggula, salt, vitpeppar.

Beredning: Strömmingen rensas,
ryggbenet borttages, den mörka hin-
nan skrapas noga bort och ström-
mingen sköljes mycket väl samt in-
klappas i en fiskhandduk. Den grides
in med saltet, doppas i det upp-
vispade ägret och vändes i en bland-
ning af mjölet och de stötta skor-
perna. Smöret brynes, strömmingen
lägges i, stekes 7 min. på hvarje
sida och upplägges på varmt ser-
veringsfat. Till såsen skalas toma-
terna och passerars. Smör och mjöl
fräsa 2 min., buljongen, tomatpurén
och grädden spädas på, och såsen
får koka 5 min. Den afredes med
äggulan, afsmakas med kryddorna och
hälls öfver strömmingen. Anrättnin-
gen garneras med persilja och ser-
veras med nykokt potatis som fru-
ksträtt.

Eskilstunasoppa (f. 6 pers.).
1 dcl. krossgryn, 2 lit. vatten, 1 lit.
färsk, syltiga äpplen, 1 1/2—2 dcl.
krossocker, 2—3 äggulor, 1 dcl. tjock
grädda.

Garnityr: 1 1/2 dcl. krusbärs-
sylt.

Beredning: Grynen sköljas, sät-
tas på i kallt vatten och få koka
med tät lock. Äpplena sköljas, tor-
kas, skäras i klyfter och kärnhusen
tagas bort. De läggas i soppan, när
den kokat 1/2 tim., och få koka tills
de falla sönder, då soppan passerars.
Sockret tillsättes, och soppan får ett
uppkok. Äggulorna och grädden vi-
spas upp i soppskålen och soppan
hälls i under jämn vispning. Krus-
bärsytlen lägges i soppan, som ser-
veras varm med biskvier.

D. B. C.
Flytande Putskräm
för metaller.
Prova den och Ni använder aldrig
någon annan. Fås öfverallt.
Fabrikanter: Dorch, Bäcksin & Cos A.-B.
GÖTEBORG.

Alla svaga barn böra få
Apoteket Vasens stärkande Järnpreparat
"Ferrol". Dess angenäma smak gör
att det med lätthet tages. Aptitgivande
ökar det hastigt kroppsvikten. På alla
apotek till 2 kr. fl.

ORIGINAL
SINGER
SYMASKINER
Världsberömda.
SINGER C:o
SYMASKINS AKTIEBOLAG
Filiabler
på alla större platser.

NYA
WERMLANDS-TIDNINGEN
Grundl. 1850. **Karlstad** Grundl. 1850.
är Värmlands största och äldsta tidning.

Fyrtornets
RADHE
Ansjovis i Ostronsås
Erkändt bästa inläggning.
För finsmakare!

GÖTEBORG Kungsgatan 15
STOCKHOLM Drothnings 23
Dir Carl Bohlin.

FLYGLAR,
PIANINON
och **ORGLAR**
Högsta kvalité.
Begär
priskurant!
Ombud an-
tages.
A. ÖSTLIND & ALMQUIST
PIANO & ORGELFABRIKER Arvika
KUNGL. HOVLIVERANTÖR

F. PAULIS
CAPRICE
PARFYMER

Zeniths Specialkvaliteter äro
Zeniths "Extra Växt"
— och —
Gräddmargarinet
"Extra märket Zenith"
hvilka kvaliteter öfverträffa allt annat margarin.
Begär dessa märken vid köp af margarin.

SIDENHUSET

Stockholm.
Regeringsg. 32.
Detalj & Engros.

Damernas parad.

Är Skandinavien största firma för **Sidenvaror,**
Sammet, Spetsar, Band, Ylle- och Bomullstyger.

Damunderkläder, finare Tricotage, Handskar.

P. D-Korsetter, Damkonfektion, alla slag.

Landets största detalj-Damskrädderi.

Lyxbeställningsafd. 2 fr. upp. Populäraafd. 1 fr.

Proofer & kostnadsförslag franco.

Priserna erkändt lägre än i utlandets Sidenhus.

Lejon Dantar och Strumpor.

PRIMA KVALITE! BÄSTA UTFÖRANDE!

HVARJE PAR STÄMPLADT

MED OFVANSTÄENDE VARUMÄRKE

FINNAS I ALLA VÄLSORTERADE

SYBEHÖRS - MANUFAKTUR - & KORTVARUAFFÄRER.

Linsbullar (f. 6 pers.). 1 del. linsor, 4 del. vatten, 1 del. risgryn...

gas på varmt serveringsfat, garneras med stekt lök, brynt potatis...

Ångkokt torsk med äggstanning (f. 6 pers.). 2 fiskar på 8 hg. st., 1/2 msk. ättika, 2 msk. salt (30 gr.).

Till formen: 1 msk. smör (20 gr.). Aggstanning: 4 ägg, 3 del. gräddmjöl, 2 msk. finhackad persilja.

Beredning: Torsken bstrykes med ättika och skrapas väl från stjärten uppåt. Den rensas, sköljes mycket väl och torkas. Huvudet och stjärten skäras af och användes ej...

kas i vattenbad i ugn omkr. 40 min. eller tills fisken kännes mjuk. Den serveras ur formen med smält smör...

Kalfsylta (omkr. 2 kg.). 1/2 kg. kalvhals, 1/2 kg. kalflägg, 1/2 hg. svinlägg, 1/2 lit. vatten, 1 msk. salt, 1 tsk. hvitpeppar, 1-2 msk. ättika. Beredning: Köttet och fläsket torkas med en duk, urviden i hett vatten...

SVAR

Nr 209. Om ni vänder eder till A.-B. Svenska Biografteatern i Stockholm, så får ni alla behöfliga upplysningar.

Nr 210. Tror ej att det finnes några 6 veckors kurser i sjuk- och barnvård, men tror jag att man kan försöka komma in vid ett sjukhus eller dylik inrättning som »privatist».

Vid Barnavårn i Göteborg mottagas extra elever för en tid af 2 mån. till ett pris af 50 kr. pr mån. inberäknat kost, logi, o. d. utom tvätt. Som dessa priser beräknades innan dyrtidens början kanske de nu äro tillt högre.

Nr 211. I dessa allvarliga tider bör »Lillans» ej ge annat än en enkel middag om 4, högst 5 rätter: soppa, en fiskrätt, en kött rätt, efterrätt, samt om ni så vill, antingen en grönrätt mellan stek och efterrätt, eller såsom 5:te rätt frukt och konfekt.

MUSTAD'S VÄXT-MARGARIN

Liknar natursmöret såväl i smak och lukt, som i utseende och konsistens.

Begär högsta märket: MUSTADS "BÄSTA-VÄXT"

Nr 212. Professor Patrik Haglund, Stockholm, är den person till hvilken ni kan vända eder. Möjligen äfven till dr Zander (Zanderska gymnastiken), Birger Jarlsgat. 23, eller Göteborgs Medico-mek. gymn. institut, Kungssportsavenyen. Idunvän. (Forts.)

BREFLÅDA

REDAKTIONENS BREFLÅDA.

Aina W. Uppslaget godt, men bister i utförandet. A. E. W. Vi kunna ju alltid se på papperen.

Mycket intresserad. Tillsvidare är signatörens innehåfvare anonym också för red. Kanske slöjan lyftes framdeles, och då skall ni få den upplysning ni önskar, om ni har godheten uppgifva er adress. Solglimt. Någon glimt af talang var oss omöjligt att upptäcka i eder skiss.

Om jag vore som Ni, skulle jag alltid köpa den för huden mest välgörande tvålen, F. Paulis Ovicula (ägg) tvål.

Beställ för Julen

Edra LINNEUTSTYRSLAR i Helsingborgs Linneaffär, Malmö. Obs! Endast Malmö.

Ett - 1 - öre RISGRYN

(20 gram) innehåller (enl. Livsmedelskommissionens broschyr) samma näringsvärde som ett ägg

De smakligaste och nyttigaste rätter kunna beredas

Att beakta i dyrtider.

Garanti för ren och ädel vara erbjudes genom köp av nedanstående svenska märken.

A.-B. Göteborgs Ris- & Valskvarn Kalmar Ångkvarns Aktiebolag.

X-Ray advertisement with logo and text: Dagsljuset är den för ögat behagligaste belysningen, därnäst kommer X-Ray, långt före hvarje annan belysning.

A. Krook. Kanske. Finn. Annu har ni ett stycke väg, innan ni när ens parnassens utanverk.

L. P. H. Fick ej plats i trängseln. Murre M—er. Prosabiten lämpar sig ej, men poemet kommer vid tillfälle i Ungdomsbilagan.

Madeleine. Vi behålla dem för publicering frampå nästa år.

Brita Östergård. Måste af utrymmesskäl afstå. A. F. 19 år. Uppriktigt sagt finna vi det meningslöst att ni siter och skriver ihop dylik vers.

Einar Andersson. Edra dikter äro komplett odugliga. N. M. Ni kom som den 77:de höstskalden och fick dela de föregående sex och sjuttios eviga hvilas i glömskans korg.

Felippa. Har det felet att vara byggd på ett alltför utnyttjad motiv.

EXPEDITIONENS BREFLÅDA.

»Arbetsvillig», Helsingborg p. r. Annonsern kostar för 2 införanden kr. 6.

Skönhet och ungdom åt alla!

Yvy-tvälen är den enda tvål, som verkligen förmår återgifva åt anletsdragen det tilldragande och tjugande behag som enast ungdom och hälsa i förening annars förmå återgifva. Yvy-tvälen uppfyller de högst ställda anspråk och är den enda, som håller måttet i alla afseenden.

Yvy-tvälen säljes för 50 öre per styck i hvarje välsorterad affär från Ystad till Haparanda.

Österlin & Ulrikssons Tekn. Fabrik, Ystad.

PHOSPHO-ENERGON-PILLER

FÖRORDA AV LÄKARE. Vid allmän svaghet, nervositet, överansträngning och sömnlöshet. SÄLJES ENDAST I APOTEK. A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM. Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

KARL H. NYMAN Specialaffär för DAMUTSTYRSLAR 17 Hamngatan 43 Drottninggatan STOCKHOLM

Moster Emmas väfbok

innehåller mönster till vackra trasmattor i 4 skaft, gardiner m. m. Erhålls mot 1 krona samt 35 öre i porto från

MOSTER EMMA, Kneippbadén.

I bokhandeln: GIFTAS OCH SKILJAS

AV GUSTAF A. ALDÉN.

För 30 öre ges här en klar o. överskådlig redogörelse för de nu antagna nya äktenskapslagarna, jämförda med de gamla. Lars Hökerbergs förlag.

Det bästa hvetemjålet MALMÖ BEST PATENT Malmö Stora Valskvarn

Ovicula-tvälen är en verklig skönhetsvälv, ty äggämnet i densamma har en ovanligt uppfriskande och förskönande inverkan på huden. Observera alltid märket

F. Pauli.

OXYGENOL-SALVA

Med vätesuperoxid

ASEA ELEKTRISK ARMATUR KOK och VÄRMEAPPARATER ALLTID PÅ LAGER

ALLMÄNNA SVENSKA ELEKTRISKA A. B. Filialer i Stockholm: Drottningg. 42. Götgatan 14. Göteborg: N. Hamngat. 20. Malmö: Södergatan 20. Norrköping: Drottningg. 53. Sundsvall: Storgatan 7.

Nr 1. Smörgåsar med ost, sill, gåsleffer. Klar buljong. Hummer. Kalkon med tryffel-sås, brynt potatis och sallader. Mocca-tårta. Frukt och konfekt.

Nr 2. Smörgåsar med murkelstufning. Soppa. Mördegspastej med fisk och ris. Kall, kokt gås, med italiensk sallad och skarpsås. Formbakelser, fyllda med vispad gräde och 1/2 persika.

Nr 3. Smörgåsbord. Klar buljong. Tunga och kalvbräskroketter med murkelstufning, ärtor och kastanjer. Stekt orre. Vingelé, bakelser. Frukt, konfekt.

Nr 4. Svartsoppa och jordärtskockspuré. Fiskroketter med svampstufning. Stekt anka. Varm äpple-sufflé.

Nr 5. Soppa. Gösfiler, färserade med holländaise-sås. Rostbiff med legmyer. Glace, halffrusen.

Fru Maja.

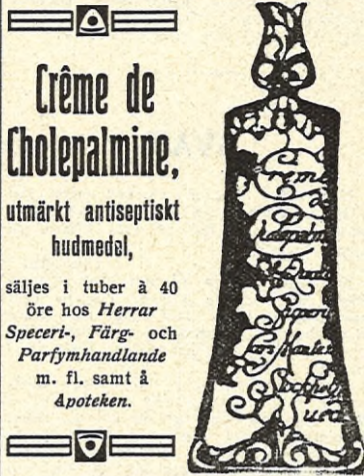
**Köp lotter i
"De Gamlas Dags"
Amerikanska Lotteri!**

Ex. barnsköterskor
erhållas för längre eller kortare tid genom
Svenska Sjuksköterskebyrån.
Kungsgatan 21, 1 tr.
Göteborg.
Tel. 12735.

Husvarna

Tvätt!
Tvättning och mangling af privat
kläder utföres på ett i allo förstklass
sigt sätt i **Mölarbadets Tvätt-
& Strykinrättning** till ett pris
af **33 öre** pr kg. för tvättposten
öfverstigande 10 kg. Afgiftsfri af
bämtning och hemsändning.
Allm. 9344. Riks 3815.

Förnämsta vita stångtvål är **Äkta Balsamiska Barnängens Aseptintvål**
OBS. Björnstämpeln!

2 nya, intressanta böcker fr. Fr. Skogunds förlag.
OLAF BENNECHE:
Marie Louise Reventlow.
Ur Kapten Schmettows papper
Bem. öfvers. af Ingrid Eek.
Pris 2.75.
En norsk succésbok, som där
på kort tid utgått i icke mindre än
18.000 exemplar.

ELINOR GLYN:
Synpunkten.
Bem. öfvers. af Emilie Kullman.
Pris 2.50.
En af Glyns roligaste böcker.
1:sta uppl. förutbestäld.
2:dra uppl. nu utkommen.

**Två märkliga
diktsamlingar!**

**Oscar Stjerne:
Visor och
Vers**

Pris 2 kr.
Andra upplagan.
Ur pressens omdömen om Oscar
Stjernes diktning:
En riktig sångare, som strör
vackra vers och rytmer omkring
sig. Det är också ett hjärta,
som slår bakom raderna,
ett hjärta, som känner både
häftigt och rent. — — —
En sådan poetisk symbolik, en
sådan själskildring gör endast
en riktig skald och jag kan
för min del icke se, att den är
underlägsen åtskilligt bland Frö-
dings skakande bekännelser.
Fr. Vetterlund i Aft.-Bl.

Det är tydligt, att här ej är
fråga om någon själös efterbild-
ning, utan om äkta poesi. —
Det är att hoppas, att Oscar
Stjerne ännu skall skänka mången
känslig och tilltalande hemlands-
dikt, och ej mindre att önska,
att han icke låter den skämt-
samma strängen på lyran slakna.
K. Warburg i G. H. T.

Bland all den äkta eller till-
gjorda köld, som trifs så väl i
nutidens litteratur, är det hem-
ligt och godt att höra
den hjärtliga klangen i
Stjernes diktning.
Ruben G. son Berg i Sv. Folket.

**Gustaf Johansson:
Skeppare och
skärgårdsfolk**

Pris 2:50.
Pressuttalanden om Gustaf Johans-
sons föreg. bok
**Jägarevisor och Lands-
vägsballader:**
»En verklig skald, hvars dikter
skola lefva i den svenska litte-
raturen.»
Sven Söderman.
»En verklig diktare af Guds
näde.»
Martin Koch.
»En stark och omedelbar öde-
marksposi.»
Bo Bergman.

Aktiebolaget LUS.

Edla Carlssons Privathotell rekommenderas. Elektr.
rum. Rum fr. 2 kr. Frukost o. Suppé serveras. Birgerjarlsq. 8, Stockholm.
(röd, grön o. gul spårvagn stannar vid porten). Riks. 44 01, 72 59. Allm. 125 39, 195 19

Elkullens Husmodersskola börjar sin 10:de kurs den 15 Jan. Under-
visning i finare och enklare matlagning, bakning, syltning, saftning, konservering
uppläggningar och garneringar, dukning, servering m. m. Grundlig undervisning
angående hemlif. Prospekt mot dubbel porto. Adress Jemshögshöj.

Å QVILLS Herrgård,
bel. i naturskön trakt i Småland, motagas bildade fil. kor, som under skicklig
exam. lärarinnas ledning önska öfva sig i hushållet o. hemmets skötsel.
Kurs från d. 1 dec 1915 till d. 1 juni 1916. I dec s. k "julistök". Förfrågn
besv. ras af fru E. von Kothen, Nobynäs, Frinnaryd. Riks 5.

Hushålls- och Lifsmedelslotteriet
till förmån för
Nådhammarföreningens konvalescenthem
med ett vinstvärde af **öfver 25,000 kr.** 2,000 vinster.
Bland vinsterna märkas: 5 kompletta köksinredningar i värde från 1,500
kr. till 175 kr. Uppsättningar af konserverade grönsaker, kompotter, saft
m. m. i värde från 600 kr. till 25 kr., marmelader, köttkonserver, husgeråds-
o. linneuppsättningar, inkokningsapparater, torkugnar, marmeladkokare etc
Lotter à 2 kr. förs. hos kollektörer i Stockholm samt sänd. till landsorten,
efter rekv. helst å brefkort, endast mot postförsk (ej örskötslikvid) från
Lotteriexpeditionen, Regeringsg. 19—21, Stockholm, kl. 11—3.

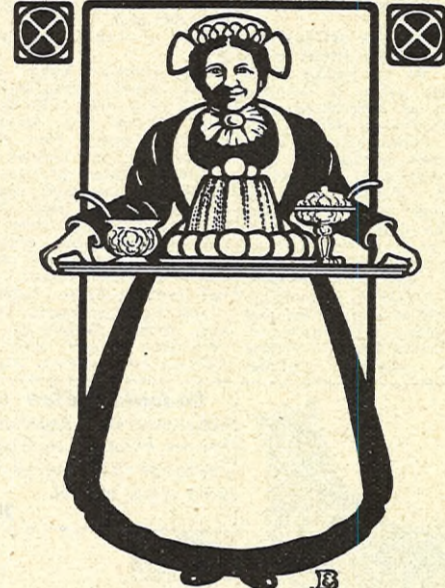
**5,000 kr. Högsta vinstvärde i
Norrlandslotteriets
4:de Dragning den 6 December.**

1.125 vinster värda	Kr. 42,605	Empiremöbel, förgylld	Kr. 1,000
Öfver 60 vinster fr. 5,000—100 kr.		Kaffeservis o. 9/16 dss. matsilfver ..	1,000
Lägsta vinstvärde 15 kr.!		Sofrumsmöbel, björk	1,000
Bland vinsterna märkas:		Promenadpäl.....	700
Möblemang till 3 rum och kök jämte		Kaffeservis, silfver	500
fullständig silveruppsättning kr. 5,000		Ryamatta	300
Motorbåt, större	1,500	Orgel	300
Motorbåt, mindre	650	Velocipeder, guldur, dyrbara väfnader	m. m.

**Lott à kr. 3:50, omsättningslott à kr. 3:25
från Lotteriets Exp., Hernösand.**

En välkommen Julklapp!

IDUNS KOKBOK

Till salu i boklädorna. Pris Kr. 5.50 inbunden.
Erh. porto fr., mot ins. likv., fr. Iduns Exp., Sthlm.

Stora Karlsö

— af —
BENGT BERG.
EN BOK OM HAFVETS FÅGLAR.

»Ett storartadt arbete... Detta verk är det
vackraste i sitt slag som utkommit i Sverige.»
Einar Lönnberg i Svenska Dagbl.

»Ett konstnärligt monument, knappast öfver-
träffadt inom vår litteratur... Ett rentaf en-
stående verk... Utomordentliga bilder från växt-
och djurvärld, tagna med en rent virtuos skick-
lighet i kamerajaktens ädla idrott och reproduce-
rade på ett öfverdådigt luxuöst sätt.»
Dagens Nyheter.

»Bengt Bergs karaktäristiker af de olika fåg-
larna äro säkerligen i sitt slag enastående genom
den konstnärliga pregnansen och den sakkunniga
kärleken... det märkliga, genomsvenskt och
friskt klingande, genom sin utstyrsel rentaf monu-
mentala arbete...»
Stockholms Dagblad.

P. A. NORSTEDT & SÖNERS FÖRLAG.

LEDIGA PLATSER

Sänd aldrig originalbetyg utan endast afskrifter när Ni svarar på annons om ledig plats.

DAM med små pret., villig att undervisa en 12-årig flicka i musik och ämnen i läroverkets andra klass, får plats på nyåret. Sv. med foto till Fru Selma Johansson, Stomslyckan, Kinna (Västergötland).

BILDAD FLICKA erhåller plats den 1 febr. 1916. Sökande skall vara fullt kunnig i sömnad samt finare handarbeten. Svar med foto, ref. och lönepret. t. »O. E. S.», Helsingborg p. r.

GLAD OCH TREFLIG FLICKA, något van vid sjukvård, får genast plats som hjälp och sällskap åt konvalescent samt något biträda med lättare sysslor i hemmet. Svar med foto o. ref. till »Hösten 1915», Iduns exp.

LÄRARINNA, som är villig undervisa en gosse och två flickor i åldern 10 till 13 år i vanliga skolämnen samt musik, får plats inorrändsk prästgård under stundande vårtermin. Ref. och lönepret. torde sändas till »A. G.», Iduns exp., Stockholm, f. v. b.

I DISPONENTFAMILJ, närh. af Sthlm, får undervisningsvan lärarinna plats 15 jan. 1916 att läsa 4:e klass med en gosse. Vid. Nya Inack-Byrån, Jakobsbergsgat. 34, Sthlm.

ENKEL, BÄTTRÉ FLICKA, kunnig i enklare matlagning o. bakning, villig deltaga i alla inomhus förek. göromål, erhåller genast plats i Stockholm i 4 pers. tjänstemannafamilj. Den som är kunnig i sömnad har företräde. Fri resa erhålles. Svar till »X.Y.Z.», Iduns exp.

Barnfröken

af god familj o. stadgad ålder samt med god skolebildning kan genast erhålla plats för tillsyn af o. lärläsning med tvänne flickor om 9 o. 11 år. Ansökningar med fullst. uppgifter om komp., familjeförhållanden o. lönepret. torde jämte betygsafskr. o. foto sändas ins. t. »God familj», Göteborg p. r.

Hushållerska

ej för ung, kunn. i matlagning, spars. ordentl., helst musik., van att på egen hand sköta och förestå bättre hem, erh. plats att sköta hemmet hos 2 herrar (köpmän, far o. son) i stad i södra Sverige. Jungfru finnes ej. Sv. jämte foto o. betygsafskr. eller rek. torde märkt »T.B.C. 1 januari» insändas till Blekinge Läns Tidningskontor, Karlskrona, f. v. b.

Öfversköterskeplatsen

vid Stockholms läns Sinesselöanstalts asyl för obildbara sinnesslöa är ledig att tillträda 1sta eller senast 15 januari 1916. Ansök. ställda till Styrelsen för Stockholms läns Sinesselöanstalt, adr. Väsby, åtföljda af läkarbetyg samt tjänstgöringsbetyg insändas före 1 dec. 1915 till Sysslomanskontoret. Löwenströmska Lasarettet, Väsby.

Plats såsom stadssjuk-sköterska

i Strömstad är till ansök. ledig. Lön 500 kr., fri bostad samt ersättning för sjukvård efter särskild taxa. Platsen tillträdes den 15 dec. 1915. Ansökningshandlingar böra senast den 1 dec. vara insända till Hälsovårdsnämnden, Strömstad.

Exam. Sjuksköterska

får plats å Margarethahemmets nybyggda anstalt 1 januari 1916. Betyg och foto sändes till föreståndarinnan, adr. Knifsta.

Sjuksköterska.

För N. Mellby församling sökes en examinerad sjuksköterska med bostad Sösdala från den 1 januari 1916. Lön 500 kr. pr år jämte fri bostad, eldbrand samt delvis ersättning vid sjukvård. Ansökningar jämte betyg insändas före den 1 dec. till sjuksköterskenämnden, adress Sösdala.

Söker Ni plats

på något af den kvinnliga verksamhetens olika områden?

Kom då ihåg

att ett bepröfvadt och af tusentals kvinnliga platsökande med bästa resultat användt förfaringsätt är att sätta in en liten annons i IDUN. En platsannons — 10 mm. stor — kostar endast 2 kronor. Beloppet kan insändas i postanvisning, hvarvid texten lämpligen skrivnes å postanvisningsblanketten.

Barnfröken,

af god familj och som genomgått 8-klassigt läroverk, erhåller plats i disponibelfamilj i Göteborg för att vara husmodern behjälplig i hemmet, samt hjälpa barnen (flickor) en i 2:dra förberedande, en i 3:e och en i 6:e klassen med läxorna i såväl läsning (språk: tyska, franska och engelska) som pianospelning och dessutom ha vården af 5 års flicka. Anses som familjemedlem. Skicklig och lämplig person erhåller goda förmåner. Platsen skall tillträdas i början af januari. Ansök. med betygsafskrifter och referenser till »Barnkär», Nordiska Annonsbyrån, Göteborg.

Sveriges äldsta - och största - Specialfirma
i
BARNKLÄDER
Särskilda afdelningar för
Backfisch-Konfektion & Barnskodon
18 Regeringsgatan.
Sändningar för ben. urval exp. till ärade kunder samt till i landsorten klads pers. Vid rek. för minst kr. 25.— fraktfritt till rek. närm. järnvägs- eller poststation.
Akt.-Bol. M. BENDIX,
18 Regeringsgat. 5 Sturegat. 90 Drottninggat. STOCKHOLM.

PLATSSÖKANDE

Utbildade barnsköterskor

spec. från Sällskapet Barnavård, anskaffas af Stockholms Stads Arbetsförmedling, Regeringsgt. 107. Riks-o. Allm. tel. 4047. Kl. 9 f. m. — 4 e. m. (lörd. 9-2). Obs! Särskild afdelning för barnsköterskor! Samarbeta med Sällskapet Barnavård!

FLICKA ÖNSKAR HEMARBETE. Är kunnig i sömnad och finare handarb. Svar till »J. T., Skara p. r.

ENSAMSTÅENDE LÄRARINNA önskar under tiden 15 dec.—15 jan. mot fritt vivre få komma i treflig familj som hjälp i hushållet. Är villig deltaga i alla sysslor inom hemmet. Takssam för »sv. t. »Jul 1915», Bredbyn p. r.

BILDAD 20-ÅRS FLICKA önskar till den 1:sta jan. plats i familj som sällskap o. hjälp. Kunnig i linne- o. klädsömnad, enkel matlagning. Äfven hemma i engelska språket. Lön önskvärd. Svar till »Arbetsvillig», Helsingborg p. r.

ENKEL FLICKA från godt tjänstemannahem på landet önskar plats i mindre familj att gå tillhanda och vara husmoderns hjälpredda. Van vid husliga sysslor. Svar till »20 år», Blomberg p. r.

FLICKA, som genomgått kurs i späda barns vård söker plats till 1 dec. Svar till »A. O.», Iduns exp.

Kvinnlig arbetskraft

inom såväl hemmens som andra kvinnliga arbetsområden kan Ni **med bästa resultat**

erhålla genom att sätta in en annons i IDUN, specialorganet för kvinnliga platsannonser af alla slag.

En platsannons — 10 mm. stor — kostar endast 2 kronor. För större annonser beräknas ett pris af 25 öre pr mm. därutöver.

18-ÅRIG, elementarbildad flicka, med normalskolekompetens önskar plats vid vårterminens början att undervisa i elementarskoleämnen samt i musik på lägre stadiet. Sv. t. »Vårterminen 1916», Iduns exp. f. v. b.

ENKEL, PÄLITLIG FLICKA, 33 år, önskar plats i god familj. Något kunnig i sömnad, och förek. göromål. Van vid barn samt deras skötsel. Sv. till »Mycket barnkär», Torshälla p. r.

BARNSKÖTERSKA, Enkel, anspråklös flicka som genomgått en kurs i barnavård, söker anställning i bättre familj. Sv. till »J. J. 19 år», Borlänge.

LÄRARINNA, som genomgått hushållsskola önskar plats i familj för att deltaga i husliga göromål. Äfven kunnig i finare handarbeten. Sv. t. »Familjemedlem», Arvika p. r.

20-ÅRIG FLICKA med små pret. önskar plats i äldre liten familj att biträda med alla till ett hems skötsel hörande göromål. Önskar behandlas som familjemedlem. Sv. t. »S. L.», Kvarnamåla p. r.

LÄRARINNA, hemlös, önskar mot fritt vivre plats i hem under mån. jan. och febr. Är intresserad af husliga sysslor och villig arbete. Sv. till »Lärarinna», Iduns exp. f. v. b.

21-ÅRIG BILD. FLICKA, som genomgått kurs i hushållsskola önskar pl. i treflig hem. Svar till »Familjemedlem», Hallsberg p. r.

UNG SMÅSKOLLÄRARINNA önskar under ferierna (15 dec.—15 febr.) komma i godt hem (helst prästhem) för att mot fritt vivre få lära och deltaga med hvarjehanda. Önskar anses som familjemedlem. Sv. till »Eja 1915», Finneödja.

BÄTTRÉ FLICKA önskar plats i familj. Är kunnig i enkl. matlagning, sömnad o. handarb. Svar till »Familjemedlem O. A.», Göteborg 4.

SMÅSKOLLÄRARINNA önskar under ferierna 16 dec.—16 febr. plats som skribitör i familj eller läsa med barn. Kunnig i sömnad. Goda rek. Svar till »Arbetsam», Iduns exp. f. v. b.

BÄTTRÉ FLICKA önskar plats att mot fritt vivre under skicklig husmors ledning lära allt som hör till ett bättre hems skötande. Takssam för svar till »Lisa 1915», Ängelholm.

EN MEDELÅLDERS FLICKA af enkel familj önskar komma i vänligt hem för att mot någon lön hjälpa till inom hemmet. Svar till »M.», Karlskrona p. r.

BARNSKÖTERSKA, pärlitlig och ordentlig, med godt o. jämnt lynne, önskar efter nyår plats att sköta spädt barn. Svar till »Barnkär 23 år», Iduns exp.

Examinerad kvinnlig sjukgymnast önskar plats i familj eller hos ens. person. Sv. t. »B. N.», Iduns exp.

26-årig bildad flicka

van vid sjukvård, husliga sysslor samt sömnad, önskar nu eller i januari plats i godt hem som husmoders verkliga hjälp.

Svar till fru Alma Söderqvist, Ovi-ken.

INACKORDERINGAR.

SVARSDJÖ HVILOHEM erbjuder vila och hemtrefnad i lugn, vacker trakt af Dalarna. Närmare meddelar fröken Lydia Johnson, Svärdsjö. Riks. 29.

FÖR UNGDOM finnes god inack. i bildadt hem. Ref. lämn. Förstkl. hus. Badrum. el. lj. Vidare fru Tyra Dillner Hornsgat. 4, Stockholm.

TVÅ LÄRARINNOR önska tillbringa julferierna på landet, helst Dalarna. Hög luft. Moderat pris. Sv. t. fr. Sörensen, Handverkareg. 76, Sthlm.

Soligt, rart hem

uthyres under julmånaden i Södertelje. Riks. 202. Allm. 1091.

Babylådan

inneh. fullständig utstyrel af 2 omgångar för späda barn, välstyrd och af bästa kvalitet, pris 10 o. 15 kr. fr låda beroende på monter. Sändes mot efterkr. **A. C. Cronquist & Son,** MALMÖ

Lektioner i Linnésömnad, äfven blusar, underkjolar, skjortor och barnkläder. Elever mottagas dagligen 15 sept.—15 dec., 10 jan.—10 juni. **Karin Egner, Eva Egner.** Sibylliegatan 36, Stockholm. A. T. 210 04.

Strängnäs Hushållsskola.

Husmoderskurs 25 jan.—25 maj. Undervisning i matlagning, bakning, linne- och klädsöm samt konstsoöm. Skole lärarinnor. Prosp. g. Fru M. Braune, Strängnäs.

Fröbel-Institutet i Norrköping.

I utbildningskursen för kindergartnen mottagas några nya elever nästkommande januari. Närmare upplysningar genom postsp. **Ellen och Maria Moberg.**

E. Hults Kvinnliga Utbildningsskola och Flickpension i Stockholm

börjar vårkursen den 15 januari. Skolans ämnen omfatta Matlagning, Kläd- och Linnésömnad. Alla slag av moderna handarbeten. Målning i akvarell. Konstslöjd. Sång, Musik och Språk. Fin referenser. Begär prospekt. Adr. E. Hults Kvinnliga Utbildningsskola, Vlagatan 17, Stockholm. Rikst. 11886 allm. 28940. Obs! Den enda skola i Stockholm med husepension. Hjärligt läge nära Hamlegården.

Husmoderskolan i Karlstad

börjar sin sextonde termin den 24 januari 1916 med följande kurser: **1-årskursen** omf. matlagning, bakning, konservering, linne- och klädsömnad, barnavård (teoretisk och praktisk) m. m. Eget profkök för eleverna. **Halfårskursen** omf. matlagning, bakning och sömnad m. m. **6-veckorskursen** omf. matlagning och bakning. Helinackordering erhålles inom skolan. Tidsenliga lokaler. Värmeledning, elektriskt ljus, badrum. Prospekt på begäran. — Telefon 812. **Nancy Enwall.**

Columbi Ägg!

Se, här har jag köpt en burk **Ahlgrens Äggpulver** för 25 öre.

Till matlagning och bakning använder jag det alltid, antingen enbart eller jämte ägg. Det blir lika godt och mycket billigare. En burk för 25 öre motsvarar ett tjog ägg.

F. Ahlgrens Tekn. Fabrik, Gefle.

Grundad 1885

Doktor J. Arvedsons kurs
Sjukgymnastik, Massage
o. Pedagogisk Gymnastik,
medför enl. kungl. maj:ts medgifvande
samma komp. o. rättigheter som en
kurs vid Gymn. Central-Institutet.
Kursen 2-årig, börjar den 15 sept.
Prospekt på begäran gen. Dr J. Arvedson,
adr. Odengat. 1, Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen
afläggas efter 2-årig kurs af kvinnliga
elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar den 14 sept.
Prospekt gen. **kapt. J. Thulin, LUND.**

Göteborgs
Gymnastiska Institut
Fullständigaste ettåriga kurs i
Sjukgymnastik o. Massage.
Vårterminen börjar 11 jan.
Begär utförligt prospekt!

Med. Dr: E. Kleens
(ett-åriga) kurs i Massage och Sjukgymnastik
(för damer) börjar den 1 okt. kl. 10 f. m.
Nr: 37 Mästersamuelsgatan, 2 tr. upp.
Prospekt begäres städes under adress
Engelbrektsgratan 43 B, II.

ROYAL WINDSOR
De berömda
hårstärkande vattnet.
Gifver grått hår dess ursprungliga färg.
Borttager mjäll. Hindrar håret att falla af.
Märkel grund. 1879. Beg. end. fl. med orden:
Royal Windsor Perfectionnes. En alljämt
styg. försäljn. samt 30 års succés gar. Royal
Windsors verkan. Pris kr. 5.- + porto.
Nederlag: **Franska Parfymmagasinet,**
Hollew., 21 Drottninggat. 21, Sthlm.

Javana Lelu
det bästa medel för erhållande af
långa ögonfransar och tjocka ögonbryn.
Pris 6 kr. + porto.
Franska Parfymmagasinet,
Hofleverant. 21 Drottninggr. 21, Sthlm.

OATINE
är ren hafreextrakt.
För dålig mage ordinerar hafregröt; för
dålig hy Oatine hafrecreme, som renar
poterna, aflägsnar fräknar och funnar
samt gifver huden ett ungdomligt friskt utseende.
Äkta Oatine-Creme i vit burk med
grönt lock: pris 1.50; 4-dubbelt inneh.
3.-. Oatine-snow 1.50. Finnas öfverallt
samt hos A. W. Nording, Biblioteksg. 11,
Birgerjarlsq. 16 o. Drottningg. 63, Sthlm.

40-ÅRIGT EKSEM BOTADT! Intyg af
kyrkoherdar o. 100-tals andra pers. 3
kr. pr sats. FRU INA GÖTHE, Falun.

Röda o. ömkylda
händer och fötter, äfven flerårig
frost behandlas endast med **Gull**,
erkänt oöfverträffadt. Hos Wilh.
Becker, Sthlm, samt hvarje parfym-
aff. i Sthlm o. landsort. å 1 kr. fl.

- Sen' jag började använda M. ZADIGS
Divinia Tval, behöver jag intet flor.

Damer! Vårda Eder hud!
Genom att hvarjeafton massera händer
och ansikte med Skin-Food erhåller Ni
en frisk och ungdomlig hy. Finnes hos
samtliga parfym- och drogaffärer.

Bränslebesparing!

Köp vårt **Kaminbränsle** å Kr. 4.75 pr hl.
JOH. LUNDSTRÖM & Co. A.-B. Riks och Allm. Telefon
Namnanrop "LUNDSTRÖMS"

CHESEBROUGH'S
Vaseline
Inregistr.
Varumärke

»Den bästa vän, du någonsin kan få»

Med detta preparat kan man lindra och bota många krämpor. En liten burk **Chesebroughs Vaseline** kostar endast 25 öre och befriar dig från skroflig hud, smärre sår och brännskador, och om du låter en liten smula smälta i munnen, lindrar det hosta, heshet och inflammation i halsen. Profask å 10 öre erhålles öfverallt.

Det är fullkomligt utan smak. Hvarje apotekare, såväl som större kemikalie- och parfymaffärer hafva det till salu, men se noga efter, att fabrikanternas namn **Chesebrough Mfg. Consd. New York, U. S. A.** återfinnes på hvarje förpackning.

Filial i London, 42 Holborn Viaduct
Var försiktig med efter-
apningar. De skada i stället
för att hjälpa dig.

Det bästa för barnens hud.

Utmärkta organ

för
annonsering i landsorten
äro följande tidningar:

Arvika: Arvika Tidning.

Avesta: Avesta-Posten.

Borlänge: Borlänge Tidning.

Borås: Borås Tidning.

Eksjö: Eksjö-Tidningen.

Engelholm: Engelholms Tidning.

Eskilstuna: Eskilstuna-Kuriren.

Eslöf: Skåningen Eslöfs Tidning.

Falkenberg: Falkenbergs-Posten.

Falun: Falu-Kuriren.

Gefle: Gefle-Posten.

Halmstad: Hallandsposten.

Hedemora: Södra Dalarnes Tidning.

Hudiksvall: Hudiksvallsposten.

Hälsingborg: Hälsingborgs Dagblad

Härnösand: Härnösands-Posten.

Höganäs: Höganäs Tidning.

Hörby: Mellersta Skåne.

Jönköping: Smålands Allehanda.

Kalmar: Barometern.

Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.

Karlstad: Karlstads-Tidningen.

Kristinehamn: Ansgariiposten.

Laholm: Sydhalland.

Landskrona: Landskrona-Posten.

Linköping: Östgöta Correspondenten.

Luleå: Norrbottens-Kuriren.

Malmö: Skånska Aftonbladet.

Mora: Mora Tidning.

Norrköping: Östergötlands Dagblad.

Nyköping: Södermanlands Nyheter.

Nässjö: Nässjö-Tidningen.

Oskarshamn: Oskarshamns Tidningen.

Piteå: Norrbottens Allehanda.

Skellefteå: Skelleftebladet.

Sköfde: Skaraborgs Läns Annonssblad.

Sollefteå: Sollefteå-Bladet.

Sundsvall: Sundsvalls-Posten.

Söderhamn: Helsingen.

Södertälje: Södertälje Tidning.

Trelleborg: Trelleborgs Allehanda.

Uddevalla: Bohusläningen.

Umeå: Västerbottens-Kuriren.

Uppsala: Tidningen Upsala.

Visby: Gottlänningen.

Vänersborg: Elfsås Läns Annonssblad.

Västervik: Västerviks Veckoblad.

Västerås: Westmanlands Allehanda.

Växiö: Smålandsposten.

Ystad: Södra Skåne.

Örebro: Örebro Dagblad.

Örnsköldsvik: Örnsköldsviks-Posten.

Östersund: Jämtlands Tidning.

Östhammar: Östhammars Tidning.

REALISATIONEN

med 20, 30—50 % rabatt
å vårt från denna och föregående säsonger
öfverblifna lager af

BARNKLÄDER

OCH

BACKFISCHKLÄDER

pågår endast t. o. m. Onsdagen den 1 Dec.

A/B M. BENDIX,

STOCKHOLM.

18 Regeringsgat. 5 Sturegat. 90 Drottninggat.

Florodol-Tvälen,

dagligen använd
förskonar och föryngrar.

Parfymeri **FLORA**

Turkiska badet,

i Malmstorgsbadet är öppet hvarje torsdag
för damer. Yppersta medel
för bibehållande af smärt figur och
fin hy. Badet är angenämast, om
man är flera i sällskap. Pris kr. 1:50.

Ferrin

Fås på apoteken
Bästa järnmedel
Utmärkt styrkande.
Apoteket Lejonet, Malmö.

SKÅNSKA HANDELSBANKEN.

Fonder 21,200,000 kronor.
Stockholmskontor: Arsenalsgat. 9.

Filialer: { Södermalmstorg 8.
Sturegatan 32.
Deposition } 4 1/2 %
Kapitalräkning }
Sparkasseräkning 4 %
Fondafdelning. Kassafack

BRUNKEBERGS-TEATERN
Alltid veckans
bästa nyheter!

Idun utgifves denna vecka
i A och B.